نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا ده هغه خدای ته چه انسان ئی پیدا کړ او بیان لوړ کا او تمیز ئی ورکا له نورو حیوانانو په نطق. او وئیا سره او خپل کلام پاک ئی نازل کا په افصح بیان سره په هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستائینه او سپاس دی هغه خاوندله چه بلید ده نسته بل خاوند او نه بل بلدور د دگریه ثبنتش دی دی په انسانان پخوب و نخرو یا لی او د هر ئی بلیغی وئیا ملهم دی درود نا محدود په هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام په موږ تی راو شو له هغه ر راو رو ده

بیت

دی دی رهبر د کا ئنا تو تر ده جار سم

دی دی نامور د مخلوقا تو تر ده جار سم

خدای رحمتونه دی وی دده پر اولاد او اصحابو په پراسمان ده دی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رهبر ستوری دی او د پیغمبر دګوتمی خلاف عجمی کړدوی نوای د دین
سپه‌سالار بیا له موږه ورکړ دوای او د رحمت ور بو نسکور.

بیت

د هیڅ دا اسمان ستوری — څو رڼا یې لور په لوری
تیتپید زموږ می کړه روښاند — زوی د دوی خوبڼ پخپاند

بخاص کړه د خدای رحمتونه دوی نازل پر څلورو یارانو د نبی پر عمور
ملګریو او ده پر ټولو سیوا د خاندان اما بعد په دی پوه دی چه دنیا وانسا
نوره خاصه ده او د نطق تاج هغه د کرمنا تاج دی چه خالق تعالی د
~~نوره خاصه~~ آدم پر سر کښود کړ او بیهره زمانه کی خدای تعالی پر انسانانو کی
عزرد شاعران او د دنیا خاوندان پیدا کړل چه الشعراء تلامیذ الرحمن دګمل سوا
او د دوی دنیا وی پر کلمه داسی خوږی دی چه انسان زړه انشراح په
موی او د خوږ و زړه و مرهم وی زه چه محمد هوتک یم او په اصل پښتون
پقندهار کښنی او سیم له پیره ده چه په ویلو د داسی دنیا وبخت یم او د شپی
او ورځی می هم د غه کار دی دا دیر وقتونه تیر سول چه ما غوښتل چه زه دیر

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره و کابندم او د دوی احوال سره را نقول کاندم مگر زمانې ماته فراغ نه
را کاوه او دا هیله مې په زړه کې وه چې سوه ځکه چې پر قندهار د ظلم او د جفا تورتم پروت
وه او هیڅ آرام نه درلود او نه فراغ گاهي به مغولو چپاو نه کړل او گاهي به د گرگین
د ستم سوران وه او س په حق تعالی مونږ خلاص کړو له هغو ظلمو څخه او فارغ سوه
زړه و نه زمونږ او زمونږ ملک حاجي میرخان علیه الرحمة دوی له قندهاره ویاسته
او پښتانه دی د دوی له جوره آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله اندوه او قلم مې را واخیست
هغه وقت په زمانه اراده د خپرسوه مونږ د پښتنو دستگیر تور امام المسلمین و
ابن قاتل الرفضة والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین بیت

د پښتنو پادشاه حسین هوتک — په ملکانو کې دی دی لوی ملک

د حاجي میر غښتلی زوی گرزید — خالق تل دوی ځلان داغی

نوی زه و غوښتم خپل دربار ته او ماته دی تشویق وکا او الطاف یې ښکاره کا
په دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره را نقول کاندم خلله
چې زمونږ پادشاه او د نیا لم خپلو د ړه سره شاه حسین خلد الله ملکه و سلطنته
پخپله هم د نبی و نیا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما و غوښته چه ژر ژر

لی سی او د پښتنو د شاعرانو احوال بتول کړسی ښکاره دوی په ماله

د دیرو شاعرانو د پښتنو احوال ندرا بتول کړی دی او هغه وقتونه

زیدم له دگمرهو تخرجی د دیر سنه حالونه او ورندی لی دی او اوس هغه متو

فضل الله په عوسنبتی کابزم دی کتاب نوم دی پټه خزانه څکه په دل

را غلی دی په پټه واو نو ښکاره خالق تعالی دی لمتوله مسلمانان

موږ د پادشاه سیوری دی تل دی او دایم په دغه کتاب په ما

او رځ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و ۱۱۴۱ سنه هجری

در و خزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو چه

دو همه خزانه په بیان کی د هغو شاعرانو چه اوس ژوندی دی

په بیان لبنی د هغو ارتیښو او ښځو چه دو [illegible] پښتنو [illegible] ندیا

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو چه پخوا تیر سوی او موږ ته د دوی وینا دی ښکاره د

المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولی وو او د تولو پلار بابا غلجي و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښی مشر ګڼل کیدی د پښتنو
بېټنک په الغز کی زیږیدلی وو په سنه هجری ٦٦١ کی او هغه وقت چه لوی سو
نو ډیر کار د خدای عبادت او په الغز او سوری کښی د قوم سردار او بادار وو نقل دی
چه په هغه وقت کی به هر کل مغولو دا رغنه او یرغامه و لوټ کاوه الغز او اولان او کلات
بری تالاکول بابا هوتک خپل قوم ونه را ټول کړل او د سره غر سر دی یر مغولو شخړه د بوتله
پر دی جګړه کی مغول تالا سول او د پښتنو ګڼه بو ډیر و شړل ماته خپل پلار داود خان
داسی نقل وکا چه سوری غر په دغه روځ د مغولو په وینو داسی لچند سو چه پلوشو
د هر به بر لیښا مله کا په دی شخړه کښی پښتانه لبرا او بی خواک وه چه د سرو مغولو
بیتېر راغله او استیږی وکانو یو څو غښتلی د بابا هوتک خپلوان و مړل بابا هوتک
په لوړ [illegible] داسه [illegible] بولوله او په غیشوی د مغولو تر نه شیرل غښتلو میړو
بچه دا سندره او ویله په جګړه تودیدل تر څو چه سوری غری د مغلو په وینو ولاړه
او تول ی پښا کړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلی

بیتونه

پر سوری غر بل راته نن اور دی || وګرېږه جور راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلي کور باندي مغل راغی
غښتليو تنګ کړي دا موږ وار دی
په پښتنخا آئي ی یلغلمو دی
آدم رغي غښتليو راسي
توري تيري غشي ترملاسي
زلمو په غشيو کړي وار ورونه
ور وړاندي کړي چپل تترونه
زما د زلمو ويني بهيږي
ميرځي رغلي او تر هيږي
پښتنو هلي پر غره جنګ دی
مهال د توري دي د ننګ دی
زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړي
د پښتنخا ځمکي ساته کړي

هم په غزني هم په کابل راغي
مغل راغلي په تلوار دی
پر کلي کور باندي مغل راغي
پر تنګ و لار د پښتنخا سي
پر کلي کور باندي مغل راغي
د تيرو تورو ګزارونه
پر کلي کور باندي مغل راغي
ځمکي او غرونه په سرو کيږي
پر کلي کور باندي مغل راغي
سور غر په وينو د دوی رنګ دی
پر کلي کور باندي مغل راغي
دښمن په غشيو مو پليه کړي
پر کلي باندي مغل راغي

نقل دی چه بابا هوتک د مغولو[۱] سره ډير جنګونه وکړل او د ارغنداو پوري خوا ته ی وشړل او هر کله به د اتغر او مرغي غښتليو پر دوی يرغلونه کړل او په غرونو

[۱] مغول

(c) ketabton.com: The Digital Library

به مغول ننوتل بابا هوتک چه سپین بږیری سوځری نه او یا کال وو په سنه ۷۴۰ هجری

وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار چه د بابا هوتک

مشر زوی واو تر هغه پلار وروسته ئی د قوم د مشرتابه بګړی په سر کړه — نقل کا

ږی چه ملکیار بابا ډیر غښتلی او قوتمند سړی وو په جنګو کی به ئی لسو تنو سره به وو په هغه

سنه چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پنځه ویشتو کالو زلمی و هسی وایی چه ملکیار بابا

د سیوری په لتو کی د ډیر پهلوان را تول کړل او هلته ئی کارنی وند وکښل او خپل زلمی ئی

کښنتو کړنو وکماریل مغول چه په دغو ودانیو غوبیدل سول پر سیوری ئی یرغل وکا او د

ملکیار بابا سره ډیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښی د پښتنو ډیر وراني سوی او ځینی

ولاړل مړی او ډیر وبت ته ځنی هم وخاته وانزی خو اته هلته ئی خپل زلمی سره یتول او ډیر

راغلل مغول ئی وشړل او سیوری ئی بیا ودان کی — هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹

هجری کی په پسرلی د ترنک ډیر زرک سو په سختو نیزو او په یوه میاشت ئی چه نو نو

او خوړ او کړ غاړی غاړی بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک څنډو ته راغی هسی سندره ئی

ئی ویلی

سندره د ملکیار بابا

ترنک بهیږی د ترنک بهیږی ۵ غاړی ترغاړی ۹ زما زړګی خوځیل لالی غواړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ړونده ړونده + د ترنګ ړونده + خاوند دي پنځه + چه ډېره کې موږ زما خیله سوده

که بیزدي بیزدي + بیزد بیلتون دی + زړه بیزوړی + په ویر ژړلی + په غم ژبون دی

که اوږدي اوږدي + په زړه مي اوږدي + دا اوس بوچ کا + د ویر بیزوند بل د ویر په زور دی

خمخنه یوسه + سپیني سپوږمۍ + ورته ووایه + چه ترنګ تال کړم ستا له خوا لکیه

که خیرو خیرو + او بوسوان کړی + بل ملکیار دی + پاته لیار دی + سوب ی بجاان تا د

نقل کا چه ملکیار بابا دا سندرې وویلې د خاوند په قدرت ترنګ یو او بود لرګی ماوې او دلته درود

دیوی څنډی او بلی څنډی په تلو او غږ د لبنو سو په ترنګ یو پل جوړ سو سیار بابا هم

پر دي پل تیر سوا و خپل مقصد ته واصل سو   نقل کا چه یوه ورځ ملیار بابا

د خپل تره توخي کورته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا یې ولید چه غښتي تیږه کا ملیده خني جینته

و کا چه تر بوږه دا ځکري بخه ویل د مغولو په جګړو کي ستا ملاتړ یم ملیا. بابا دعا وکړه ورته

چه تر بوږه تل سوبمن او سي وایي چه هر وخت به نور بابا په جګړو کي بری موند او ماته ی د هیڅا

په یاد نه ده   هسي نقل کا چه یوه ورځ د مغولو تا لاس پر سیوری راغی او هغه وخت

د ملکیار بابا په کلا کي څوک نه و پیرته له پنځمیو نور بابا چه خبر سو ژر ی ځان هغه کړت

ته ورساوه او په یوه تنه ی مغول ماتي ل او دیری مړه کړل دا اتول د ملکیار بابا د دعا برکت و

ا

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خربنبون صاحب رحمة الله علیه د پښتون بابا

دکسی د عبدالرشید عیسی و خاوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي و د خدای

په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکي لا رخصت سوا و د خپلو اولاد و سره

راغی کله کسی غخ غوري مرغن ته او کله به و لاړ د غنداِن غره ته او هلته به ی خدای تعالی

ستاید او لمانځه او په کال کی به یو واړتلی د خپل تره بیټنی نیکه لیدنه به ی کوله او په وفات

به ی هم زیارت ته ورتلی خربنبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټنی نیکه زوی ځوی و

او هغه وخت چه خربنبون د کسی له غره غنداِن ته راتلی نو اسماعیل بابا به ده سره د ډیر

وشرل سپی وایي چه یو وقت خربنبون بابا او اسماعیل د سره بی او بیټنی نیکه په مخ کښی

ناست وو دوی کور و د کسی پر غره نو خربنبون د پلار او تره لخوا په تګ او رخصت

ماذون سو اسماعیل نیکه داسی زاری وکړه لی

که یون دی یون دی + مخکی بلیتون دی + له کسی غره څخه + ځی خربنبو ندی

که ورو ره ورو ره + خربنبون ورو ره + ته چه بلیتون کړی + زما و پیر ته ګوره

چه څی مرغنی له + تو رښا کرغي له + همزولی یا ته + څه څه بر غي له

د خدای د یار څه + خربنبون یا ره + چه پیر مو نکړی + زموږ کهول وار کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې رېږېږي + یار مې بېلېږي + بیاتون ی اورېږي + ځان په سو ځېږي

نقل کا په اسماعیل بابا خرښبون بابا هسې عبرګون وکاوه

شلوریځ د خرښبون بابا

بېلتانه نار مې وسو په کور باندې | نه یو هېښم په به شوې کېښ په وړاندې
له خپلو الوه بېلېږم په سر وسترګو | دواړه سترګې مې په وینو دې ژړاندې
اسماعیل ستا نا رو مې ژړګي تېري کې | بېلتانه خرښبون بیا له تا پردي کې
نه هېرېږي که مې بیا نه ستا یادي کې | په چېړو د وير به پرې سي زړه مراندې
ځمه ځمه په ارمان دیون مې دې ګرځ ګړنګ ته | دیانه شوري به ایوم د ترخ ته
ستا سي یاد بېي وي لبس زړه وسېځ ته | که دا محکه عزوند بتول اشي لاندې باندې

نقل کا په خرښبون بابا ولاړ په مرغه کي هیشت سو او هلته هم وفات سو په کال هجري
و ۴۱۱ سنه وروسته ی زامن هم په غوره (مرغه) کي او سیدل او د کاسي اولاد بیا ترې
ولاړه د کسي غره او پښین په لنتو کي هیشته سول او د کند او زمند اولادونه خپاره
سول او ولاړل د ننګرهار او خیبر او پېښور لنتي ی ونیولي

ذکر د قدوة الواصلین مظهر تجلیات الٰهي شیخ متي خلیل غوریا خیل سره نبي علیه

۱ الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولی شیخ متی د شیخ عباس زوی و چه عباس د عمر او عمر د خلیل زوی و خلیل
د غور یا غوریا د کنه ابن خرښبون زوی و چه حضرت سربنی قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار علیه الرحمة و ما ته داسی نقل و کا چه د خرښبون علیه الرحمه مرګ په مرغه کی و
او اولادی هم په ارغسان او مرغه او پښین کی سره خپاره سول ځینی ور پول د
جذوب او کوږک غره ته او امران او حسن د شیخ متی ورونه په سپخه غره او سیدل
چه وروسته د مشرورو په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا و بی بی خالا د دوی
قبر په پښین کی و چه هوری ی زیارت دی یو بل وروری و په ګرمام کی شیخ دی
نقل کا چه شیخ متی قدس الله سره په کال هجری ۶۲۳ کښی زیږیدلی وا و په عمر د پنځه
شپیتو کالو د ترنک ... په غاړه وفات سو او په سپخه غونډی لوی شیخ دی چه
کلات باندی نقل کا چه په سپخه غونډی ښخ او په لوی او د لی پښتانه او اولاده
چه په دوی دده زیارت ته تلل د ترنک له دره ده به ی او به ور سره و یرلی یوه ورځ
شیخ محمد زیږ ده مشر زوی دده په زیارت کی دننه د پر تږی و که ی نقل د متی بابا
له قبره سره نژدی او به را د غور څیدی او هلته بها نده چینه پیدا سوه دا او به تر
اوس هم بهیږی او زائرین علی چښنی نقل کا چه شیخ متی بابا لوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په خاوندمین سرې وو ده اولاد و لا پل او په پېښور او بډبنې کې ېشته سول او هلته له دوى ځنې لوى لوى ستانه راوتل شېخ زهېر د شېخ امران ځنې روايت كا چه شېخ متى بابا لوى عالم او د دين مرشد و په غنمدان كې يې يو كتاب وكښلي چه نوم يې و د خداى مينه په دغه كتاب كې متى بابا خپل شعرونه هم وكښل او دا مې مناجاتونه يې وويل چه د هېرونه ي ويلي كول دغه يو شعر بالخيله پلاره او مريدلي و چه نقل يې كاندم

شعر

پيرلويو غرو هم په دښتو كې | په لوى سهار په نيمو شپو كې
په غاړه بوغ او په شپېلكو كې | يادوېر ژړلو په شپېلو كې

تول ستا د ياد نارې سورې دي

دا ستا د مينې ننداره دي

جنډې زرغون له په بېديا دي | د برېښنا څواته په خندا دي
ښه رنګ چه خړ دي په ژړا دي | دا تول اغېز د مينې ستا دي

توله ښكلا دي ستا له لاسه

اى د پاسوالو پاسه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ملر سرو بنا ندمخ ی سپین دی | یا دسپوږمیه تندی ورین دی
که غړدی ښکلی پر تمین دی | لکه هنداره مخ د سپین دی

ستا د ښکلا داپلوشه ده
دا یو سپکه ننداره ده

دلته لوی غرونه زرغونیږی | د شړوندو ږمی پکښی چلیږی
بوراوی شاوخوا کیږی | سترګی لیدو ته ی هیښیږی

لوی خاونده لتوادرته ی
تل د نړی په ښکلا یده ی

خاوندَ ښکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوی پلو کمال دی
که ورځ که شپه که پری کال دی | ستا د قدرت کمکی مثال دی

ستا د لوړو یو رڼا ده
دلته په جوړه تماشا ده

زړه می دا ستا د مینی کور دی | سوی د عشق په سوځنداور دی
رپی وتاته ستا پر لور دی | بلیدی، ښه دی ورکړی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په لیدو بنا د دی
که نه وی د غم نو بربار دی

په غرو کی ستا د عشق شیلکی دی
که غنچه که وو که پلو نری دی

د دی نری به عشق سمی دی
ستا د جمال څری هرشی دی

چه پر دنیا می سترګی پری سوی
ستا د جمال په ننداری سوی

نه هسک نه محکه و تور تم و
ندا ابلیس نه ی آدم و

تیاره چیره وه تول عدم و
ستا د جمال سو چه پر تم و

په سو هنګامه هنګلی دنیا سوه
(ری خلق)
د پنځ پر لوری ی رنا سوه

نه چه ځر ګند پر دی دنیا سوم
ستا پر جمال باندی شیدا سوم

د هنګلی ځ په تماشا سوم
لحنلی ستی را جلا سوم

په ژړا ژاړم چه بیلتون دی
همه پردیسی بل می تون دی
(ژ ی جار)

دژړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړیو ولي متي ژاړي | سوړي ئې اوري غاړې ئې ژلري
څه غواړي څه وايي څه باندي | خپل ټون او کور وکړلي مړ اړي

چو هنې په بیل سي ینمه خواسي
تلی د بن په لور ژړا سي

نقل کاوه سی چه د شیخ متي علیه الرحمة کتاب د خدای مینه به تل دده پر هدیره پروت وو او وګړیو به هغه پاړکی بنګول او هر چا به ویل نو به ئې ژر مراد هغه وخت چه مغول راغلل هغه کتاب ئې واخیست او وروسته نسوه څرګنده چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ زوی د امیر پولاد سوري غوري نقل کا مُند بدة الواصلین شیخ کټه متي زی غوریا خیل په خپل کتاب لرغونی پښتانه کي چه دی نقل کا له تاریخ سوري څخه چه په بالشتان ئې لیکلی او موندلی و شیخ کټه علیه الرحمة هسي وائي چه په تاریخ سو ري راوړي چه امیر کروړ د امیر پولاد سوري زوی و چه په کال ۱۳۹ سنه هجري د غور په منديش کي امیر سو او جهان پهلوان ئې باله وائي چه د غور کوټونه او د بالشتان او خیسار او تمران ماڼۍ او بر کوشک ئې ټول ونیول او د رسالت له نهول ئې په خلافت کي ډیر لوملونه وکړل نقل کا چه امیر کروړ ډیر غښتلی او پهلوان و په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاورو سره جنګیدی ځکه ی نو کروړ بالله چه معنی ی ده ځلک او سخت والی چه
امیر کروړ به په دوبی زمین د زړرکی واو هستهٔ ی مانی درلوده چه کهتت د مندیش پښان
واو په دغه ځای کښی بنګاره کاوه او عشرت یی تاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران له بریه
پخوا او بالشتان او بستکی واو دغه سوریانو می له اولاده دی چه د سهاک له پینته و
امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک و چه ابو العباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړه له او ابو مسلم
ئ هم مرستی و تاریخ سوری محمد ابن علی البستی داسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګو کی چه امیر کروړ له
د میری سوبی وکړلی نو ی دا بیتو نه وویل چه ویارنه ی بولی هغه دا دی په شیخ کته علیه الرحمة
تاریخ سوری نه را نقل کړی دی

ویارنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پردی نړی ملا اتل نشته | په هند و سند و پر تخار او پر کابل نشته
بل په زابل نشته | لما اتل نشته
غشی د من می ځی بریښنا پر میرمنو باندی | په ځوبله یونم پر عالم پر تښتیدونو باندی
په ماتیدونو باندی | لما اتل نشته

زما د بریو پر خول تاویږی هسکی نمنځ و یو یایمه | د آس لسوری محکه ریږدی غرونه کاندم لتاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرم ایوادونه اوجامه — له ما اتل نشته

زما د توری تر شپول لاندی دی هرات و جروم — غرج و بامیان و تخار بولی نوم زما په اودوم

زه پیژندویم پروم — له ما اتل نشته

پر مېښو زما غشی لوینی داری دښمن راځینه — د بیرنو الرو دیر ځغلوځم تښتی پلن راځینه

رپی نه یون راځینه — له ما اتل نشته

د زرنج سوبه می د توری پنځ سور وکړه — پیاداری می لوړاوی د کول د سوروپیړه

ستر می تر بورو کړه — له ما اتل نشته

خپلو د گروړه لور پیرزوینه لوم — دوی پیادینه سنه باهم بنه گرزونه لوم

تلژی وندلوم — له ما اتل نشته

پر لویه غروحی وینا دومی ندېځنبوی تال — نړی زما د نوم می بولی پر دریځ ستایوال

پوره ځوشپو میاشتو کال — له ما اتل نشته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سور نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او د ښې وینا خاوند و ده به هر کله شعر وندویل بیکال سنه ۱۵۴ هجری د پوشنج پیخنگو لښ مه سو د ته د ورسته ی نووی امیر ناصر ایوادونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور په محکو خاوندسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شیخ اسعد سوری علیه الرحمة

شیخ کټه په کتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری سی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی اوسیدی او هلته د سوری خاندان پپادشاهی کی د دیر عزتمند و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال سنه ۴۲۵ هجری په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد علیه الرحمة د دیر ښه اشعار و یال نقل کا چه سلطان محمود غازی پر غور باندی د امیر محمد سوری رحمة الله علیه سره جگړه وکړه او په آهنگرانو کی ی محصور کا پدی وقت شیخ اسعد هم د آهنگران په کوټ کی وه ځکه چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری و نیوه او بندی ی بوت غزنی ته نو امیر محمد سوری په خورا زړه ور او عادل او ضابط امیر و له غزنی ته د بند مړ سو او شیخ اسعد چه دوست و د امیر محمد سوری پر مرگ ی داسی ساندی و ویلی په یوه بولله کی چه قصیده په عربی ده

وله فی القصیده

د فلک لیچارو تخه وکه هم کوکا — ز هولوی هر گل چه خاندی په بهار
هر غټول چه په پیدیا عوریده وکا — ریژوی ی پاڼی کاندی ناز پنار
د دیر عجز ند د فلک پچپیره ښنه کا — د پیر سروزه کا ته خاورو لاندی زار
د وا الکین لسره یوٓل پر یاسی مرسی — د بی ورنلودینی توی کاندی خونخوار
چه لمبر مدی زمری ربی ز نگلوکی — لاد او کوبه ی ډاری تیرو جبار
هم ی عشتی سکنی ډال د ژوبلورو — رستمان ځنی حفلا کاندی پیدار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکوېږې پغښتليو
پيوه گردښت ی پر يباسی لبرمه
څه تيري شه ظلم کاندې اې فلکه
پو ير نژلولو نکړی يزړه لراپه
هيڅ روغی ی په زړه نشته ستا له څوره
له تير پودی اوسبی ثنا ثی له اوريځيو
ښه لاس واخلی لحور ښه لوری
ښه زړه وسوځوی په هيچا باندې
ښه وصل کړی يين لبل مينه
ستا له لاس دی پراته ژوبل نګيروی کا
کله غوڅی کاندې مړ اندی د زړه ګيو
کله تکی واچوی پر ناڼ وليو
کله غورځوی واکمن له ﷲ پلاز ولو
زموږ پر زړه لوزن بيا و عشقی و دښتيت
په سوريو باندې وير پر پيوت لياسه

دا فلکسير وکا څه کا بې ګزار
ښې عشقي نه لنذی وی ښې سپار
ستا له لاس نزی هيڅ ګل بليه خار
پر نتليو او سوی دغم ناتار
بلبلوی په ژړا ژړوين ليار
چيپی ژاړی پورت ورت ستا له شنار
ښه ملاکړی لبی وزلو له ترار
ای رنافت
ښه پره يوړی له ګردښته له ملار
ښه در ملي تپونه د افګار
ببر تلوته تپي زړه ونه غار ځار
کله تير باسی وګری هو بنيار
کله شيری کړی ګريوان دښمني چار
کله کنبيبوی پچاوروکی بادار
و د ژوبلله په دی عشقی هزار
محمد واکمن چه ولاړی پيل دار

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو وار سوا سپر پلاس د مير شمنو
په سماوي و وان آهنګران و
د محمود د ژوبلو سره پلاس کښيوت
ټنګيا ليو لره قيد مه ينه ده څکه
سر نېږي ی غوره ښاوه ای بهلېره کا
پدی وير د غور وګړی تورېږی سول
ګوره ښاځي رښي او ښې لړې غزولې
نه ښځه زره غا د غزولو د بېد يا ده
نه ښخول بيا ز رغز نېږی بيلا سنو لو
نه له غزچه بيا راځي کاروان د سنګو
د پسرلي اوره لوړی اوښې تو ينه
دا په څه چه محمد و لاړه له نږيه
نه ښکار يېږی ښځه سور د سور بلېتو
چه به ښځليو په ښځا پکی څنډله
ښځه غور په وير ناتاره د والمرغ کښېوست
لاس د مات سه ای فلک چه د وکا

اشتقال ی وکړ قبر له بلوار
په ټنکنده و پر درست جهان اوځار
چه غزنه ته ی باتلی په تلوار
سه ی وا لو تله ښکته پر دی لار
د ښمر يو پړ بيرته کله وی څوار
پدی وير رڼا تياره سوله د ښار
دا اکر ونګی ساندی لی پښور بار
نه ده ذرکيو پسما دی کهتار
نه يا می بيا مسيده کا په کهنار
نرا دروی می غورته بيا جوپی د ښار
مرغلری به نيسان نکړی نثار
په وير نه ی سو غور لټول سوګوار
نه ګلېږی ښخه لمر پر دی ديار
چه به پيغلو کا اتڼ قطار قطار
ښځه غور سو د جانډم غندی سوار
محمد غندی ز مری د مر يني ښکار

ا میتن

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرگی نلک ولی لاولاړی — ای دغور غرونو پرڅه سنوی غبار
مختکی ولی پریږدلو بیرلونږی — لاندی باندی سرپه ورکړی داشعار
په زمری غندی والکن څځی لجهانَ — په څوک ګړی په نړی باندی قهر
مسخ پتا ای محمده دغور لمر وی — په نړی به ندوی ستا دعدل سار
ته پرنګدوی وا لا پنګ کښومی سوی — هم به تنګه دپه تنګه کا ځان بچار
که سوری دتینګ ویرکاندی دیرمن سول — هم بو یاړی ستا پنوم ستا په تبار

بجنت کښ د ده تون زموږ واکمنه
هم پتادوی دیرلور د غغار

ذکر دښکارندوی علیه الرحمة چه دغور و پوه سه پدی چه شیخ کته متی زړ رحمة الله علیه کښلی دی پکتاب لرغونی پښتانه کی چه پتاریخ سوری کی دی چه ښکارندوی بیشته دغور و او کله کله به پیغزند او بست کی هم اوسیدلی پلاری احمد نومید او دغور دغیرو زکوره کورلیوال و ښکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسبانی بپادشاهی کی حضور او ددرناوی خاوند وا او هغه وقت چه هغه سلطان پرهند یرغل کاوه ښکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر وکی وا هسی وایی چه ښکارندوی پیمخ کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستاینې قصیدې لړی په بولبلي دی محمد ابن علي وايي په بنت کښې ماده د بولبلو عنت
کتاب وید کی اوله هغه ځوی مي د غه بولله په د محمد سام علیه الرحمة ستاینه ده کښله

القصیدة في المدح

پسرلي شگلونکي بیا کړه شگارون
بیا ی ولونل په غرونو کی لالون

محکه شنه د شنو ندشنه مني شي سوی
طیلسان زمرد ی وا غوسته غرون

دنیسان مشاطې لاس د مچیه ودی
مرغلرو باندی و ښکلل ښو ن

د غنچو لو جنبری خاندی وریدی ته
زرغونو ښو کی ناڅ زلمي جون

لکه ناوی په سور تیک په تندی وکا
هسې وگانل غنچو نو سره پسولون

مرغلری چه اوره د خونو لیه
پیکلا ی سوه رانډ خپاره د ښتون

زرغونو محکو کی څلی کا لکه ستوری
چه پر هسک باند ځلیږی سپین گلون

سپینی و اوری ویلیده کاندی بهیږی
لکه اوښې دیین په گړ بوانون

هر پلو رښی والې بهاند خاندی
له خو ښید سروهې له سینگرون

هر پلو د گلو وږم دی لونلی
توار اغلد له ختنه کاروانون

د مسیح په پو مړو رندون بیا موند
پسرلی مگر مسیح سو په پوکړون

له مرو خاوروی آغلی گل را اوپوت
وچ بیدیا او غږی کړ له جنتون

سری جاجي په راشت کړ اشتگرو
گیهځ چونی چه په بن وکا بو غون

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بربڼا چه بڼغ د چونیو نغوږ بیده سي
د زلما تاپي راغلي دي پر رجنب یو
د پوپلو څخ سورکړي پسرلي دي
د هندارو په ځیر غرون سپین د پهنګن دي
پخور ځنګ غور ځنګ لخولي ځګوند باسي
نند چوني پستایه د جندیو موږ سي
د شنسب د کهالد خلجي لمر دی
د بندو اوړوي درست ایواد ورغونکی
پزابل چه د بري پر نیلي سپور سي
نه يې ځوک څخ ته دري د میر شمنو
د اسلام د دین شهاب د بري لمر دی
هره پلا چه دی پر هند وسند یرغل کا
په پسرلي چه يې تیزون په اټک وکا
نه به دلمني غندي رون ستوري په سنګ ځلي
نه به داوي ځګرن د سنیا پلوري

ته اچندي سره پیودي اشلکون
لکه پښلیه غنتي کاندي مکیزون
یو د بل پخاره اچوي لاسون
چه پړ اوروباندې ځل وکا لمرون
لکه شڼ باتی شنا کاندي سیندون
نبد موږ سم د سلطان لښتون
د پسرلي په ورود وان لده رغون
له قصداره تر دیبل ی یو لون
پلا هوري د میرانې ګزارون
نه ی ځوري ته تهینګري کلک دالون
نور ستهان ی کړ رنا بیجا دون
رڼوي توره بري په شهابون
غار دغاره تري سو للد زرون
کد ځه پورته سي لخوره دیر میرون
نه به بري ځوک د هند خپاره ښهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک زلمي د غور سره راغونډ کا
یو ځاوند شهاب الدین دی چېری و کا
په جو پو جو یو جګړن ی هند ته یون کا
ښ پسیند باندی تیریدی یرغل کاندی
څیان سیندی هم لواړه ایلا یی کا
پیهر کال اتک ده بند راغلی کاندی
پښتونخا ښکلی زلمی چه زغلی هند ته
زرغونی خښتی اغوستی وی دی مزونو
هر ګیهځ چه لمر څرګیږی له ځا تیږځ
که بریځروی له غرمه وی که برګل وی
د شهاب جګړن به نه کښیني لږ غلو
زمری کله کاږی ځان له یرغلګریو
یا به جنګ کا د بریو ړنګی پهندګی
یا به وران کا بود تو نون د بمبهو
پرنیا اوسی ته ټول د دین شهاب

دداوس توری به چری کا ځلون
په برلوری هر ایواد ته یرغلون
چه د غور باداره مبیت وکا زغلون
په پرتم ی زمری ریږدی په زنګلون
پراوږ وو سپای د غور با نو بنه ایرون
غوږ وی په شنه و خیل پاسته سالون
نوآ غلیه بیغلی کاندی اتڼون
بتان بید یا هم پسو للی وی ځانون
څو چه یو نکا د لوید یځه یحنه ون
که لرمل که لمرلویده له ترملون
نه به پرییږدی دا زلمی ځیل پهیرون
څوی نکامات متیون وریږون
یا به پرینږدی هم پدی چاړ سرون
یا به لسبره کاندی پرینبو ایوادون
نوم د تل وه به د یرځ په منځ د لون

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوارانه سی ستا پتوره د هند لوسه یه | څو چه نشت کړی له نمری بود تو لون

ستا پېزېر مه د خاوند لوی څښتن وی

سو په نو ستا بې رسته یونه څو چه یون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی رحمة الله علیه

په لرغونی پښتانه کښې سی حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند په سروان په سنه ۲۲۳ هجری قدسی زیږیدلی او په بست کې ی لعلما او فصحا څخه لوستنه وکړه او وروسته ور په عراق ی پیلو طو د لویو اشنه څخه سمع وکړه او ابن خلاد چه مشر کند و په ابی العینا سره ی په بغداد کښې عمرونه تیر کړل او له هغه دی د عربی بلاغت او اشعار ولوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجری قدسی له عراق بیا ته راغی دری کال وروسته په بست کی وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربی او فارسی او پښتو شعرونه ویل او هغه وقت چه دده استاد ابن خلاد پیتر کوی وند سو نو ده به ی خدمت کا او د هغه څخه به ی خوا بنه شعرونه په ادب کی د عربو اوریدله ابو محمد عربی څخه په پښتو د خپل استاد ډیر شعرونه هم را اړولی دی ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و بیوه شعری درهم ستایلی دی او ابو محمد هغه شعر داسی په پښتو را اړولی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

ته هم بنده دنیا کاندی چه ی وینه
د خاوند پلاس کښېږد او درېمون

ژبور ورله ورځی دنیای اروی
دورهم خاوندان تړی کی پوی ته

که درهم ی ځنی ورک سوسی تلی
پرېږی ی پېخړو وی پېش ندون

که بدا ی سوځی ولو لی خلق وایی
د دنیا ده رښتیا ښه لدرشتون

که بی وزلی ووایی رښتیا خبره
نور ووایی دا خو سوځی دی تېرون

هو درهم شندی چه چا له لوید برخه
د درهم د خاوند برځای برتمون

درهم ژبه ده له خوک ژبور برېږی
ده وسله که خوک پکا مڼی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی و چه په هغه کښی د عربیو اشعارو فصاحت او بلاغت بیان کړی وا دوهم ی و د ساتو وبزهد

ذکر د عارف ربانی سرهان الـالکین شیخ تیمن رحمة الله علیه زما پلار قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیا، چه شیخ المشایخ بستان بریڅ کښلی دی پکال ۹۵۶ سنه هجری قدسی داسی نقل کا چه شیخ تیمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة زوی و ځکه چه دی د عمر بری خوا ته و لاړ او هلته میشت سو نو خلق ی اولاد اوس پکا کړد کښی

منشیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیري خو یه اصل دوی د کاکړ اولاد دی او دیتمن رحمة الله علیه زاهد او عابد او ولی و نقل کا چه کاکړ بابا لا ژوندی و دیتمن لغوږه راغی او پیروب کښې د کاکړ بابا پیدا ندی و کړه بیا وروی او په کجران کښې و او سید او دعلاء الدین حسین شام پر ماند کښې وفات سو دیتمن بابا دغه شعر وونه زما پیر رند بستان الاولیاء څخه نقل کول او ما له ده څخه واوریدل

شعر

گیهیځ زما دلبر خپره سوه　　زما پرگور دوینا ره سوه

د بلیتون ورځ توره تیاره سوه

رنګ سونا څا په چه بیلتون راغی

زړه می لړی ویریني شین دی　　پښه پاژاره څخه ناورین دی

زړه غوت له او ښو می ساوین دی

پښول نو لیږم چه تا خوان راغی

نه به بیایم نه به بیا راسی　　نه به تیاره شپه زما رڼا سی

نه به شپی راته پیخلا سی

بیلیږی چیری اوس د یون ځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښښتن پاردی هیر می نه کړی   آغلیه مخ چه پر یانه کړی

اور بل دی پر ینبو دی وانه کړی

پر ما د بل اور کړ وون راغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیخ قدس الله سره العزیز   زما پلار علیه الرحمة لقد ما ته روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیخ وپه سنبوراوک ی کور ده پلار محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی وو او د سنبوراوک راغی بلمندر غاړه په یوه کوډله کښی اوسیدی او د خالق په عبادت بوخت و نقل کا شیخ بستان له پلاره ډیر فیض و موند د په ځوانی ولاړ هندوستان ته او هلته په بلاد بسیار گرزیدی او آثار د قدرت به ی تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان کتاب د بستان الاولیاء ولیکښی او زما پلار رحمة الله علیه د هغه کتاب په سنبوراوک کښی د حسن خان بړیخ په کور کښی لیدلی وچه په دی کتاب کښی شیخ بستان علیه الرحمة د ډیرو پیغمبر اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی وو او ډیر د ډیر اشعار یې هم رانقل کړی د لسو رو شاعرانو او ځینو شعرو ځنځ د هغه شعر ما ځنځ پلار له خولي واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلدی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

دیني او دنیوي زمانه کې وریت په انګار کینا
بنې تار و نار کینا

خو به دې ولېږم چې مې زړه پر تا مفتون کینا
ځان مې زبون کینا

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

و که نظر زما پر حال چې پروت رنځور یمه تل
په ویر ناسور یمه تل

زړه مې څاڅي وینې سور یو بنو ځیل یمه تل
په اور جلبل یمه تل

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

له درد سوز تل ناري او غلبلي وهمه
ګریوي سوري وهمه

یو آن مې چېرې نه آرام نه ټیکاو نه د یم
نه راحت کړمه چیم

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

د خوږ بوز سیچ لحال ته می ای باد آګاه د
یې د بې دزلو همراه

د خپل عزت پروي بستان ته کړه د مهر سنده
کړې له ګناه د ګوا بښل

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما
راسه ګذر که پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکرد امیرا لفضي شیخ رضي لودي علیه الرحمة پلوه سره به دي چه کامران خان ابن
سدو خان پښتو ر صفا کښې په ۱۰۳۸ سنه هجري قدسي علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب
و کیښ چه کلید کامراني ئې نوم و په دی کتاب کامران لکلی د شیخ احمد ابن سعید اللودي چه په
۶۸۶ سنه هجري کی کښلی او نوم ئې اعلام اللوذعي في اخبار اللودي دی هسی نقل کا چه شیخ رضي
لودي د شیخ حمید لودي وراره و چه شیخ حمید ملتان پاچا سو نوئی خپل وراره پښتنو ته ولیږی
چه خوښیږه خلق د اسلام دین ته را ولي شیخ رضي راغی دوه کال د کسی نغر و ګرځیده او هلته
ئې ډیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسی کا نصر د شیخ حمید زوی چپتان کښې د ملاحده لداسته څو
سره کښېنوست او ولاړی ئې څوری دالحاد او اسماعیلي فرقي عقاید زده کړل او وګرځیدی
د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نوئی پر ځای نصر کښېنوست
او د الحاد ترویج ئې شوره کړی او قرامطه ئې را وستل شیخ رضي علیه الرحمة چه سو چه سلمان د
سنجل ته ور نصر ته ئې داسې پارکی وښل او دوی ئې ستو

پارکی

د الحاد پلو ردی تر پل	رښتین ګوره دی زموږ و کوړاوه
موږ رو ڼلی په سه یارنه	تا پټور و پتو راد د
لرغون و لی ګرد هیدلی	چه دی ګو بنی اړ اوه

معذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخه گروه دی اوس آیره کم ‌‌‌‌ ‌‌ چه پلرودی رناوه
لودی ستا پنا مه سپک سو ‌‌ کړه سرخو مو درناوه
لفر نه موبي له کبهال ‌‌ لودی نه یی په کاوه
زموږ رغاده ستا له گروه ‌‌ د ورخلوی په رغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لفر لودی هسی دیشیخ رضی رحمة الله علیه عنه کوت دعا

دالحاد پیتور توررن سوم ‌‌ زه لرغون خو ملحد نه یم
زما د بنه هسی تورا کړل ‌‌ نه ملحد یم د دښمنه یم
له اسلام نه تر پلمه ‌‌ تورانو تحفه په تر پلمه یم
گروه می سخه لرغونی دی ‌‌ اوس هم کروه پلرغونه یم
د اسلام بیر هسک په ظلم ‌‌ د تورانو ته تیاره یم
دلودی ناوی سنتی یم ‌‌ د حمید نه لوی کنهاله یم
تورانی د بنن چه دایی ‌‌ زه لگروه په آیره یم
دای تور تاسی دره هوی ‌‌ زه صومن ستاسی په تله یم
ه د بنو دیناوی معزه ‌‌ زه لودی یمه خوزه یم

عفو الله الماضیین ورحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتقین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه — اسی نقل کا خواجه
نعمت الله هروی نو سنه ی پښتون افغانی کښی چه په دوران د جهانگیر پادشاه
ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوري
په دوران کی ژوندی وهی وایی چه شیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری
کا شیر شاه خلق وگمارل چه ولاړ سی او د شیخ شراب وویني چه راغلل شیخ پخپل
کور ناست ؤ د صراحی او پیاله ورته پرانه وه خوا ته ی د پادشاه سړی چه راغی وی ویل
ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ وویل راسه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی . . کړه
په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړه او دغه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا
نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی ښه
مشغول و نه په پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعری دا دی

پخپل کار کړی پخپل انکار کړی || کله با د رسیم کله می خوار کړی
تخو تادری په صفتو نو || کله می نور کړی کله می نار کړی

عیسی حیران دی په دی شیو نو
کله می یار کړی کله اغیار کړی

علیمی ۱ز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښی نعمت الله رحمة الله علیه هسی کښلی دی چه ملک بهلول د ملک کالا زوی و په هندوستان کی د سلطنت لوا هسکه کړه او د عمه ملک له لودی طایفی تخت و په هغه زمانی دی لودی ټبر سلطنت ته پیهند کښی ملک بهلول په سرهند د اسلام خان تر وفات راهسی استقلال ومونده او تر جنګو په وروسته د په دهلی خطبه او سکه د ویله پانی پت او لاهور او هانسی او حصار او ناګوری د ملتان تر څنډو پوری وینول او د هندوانو د راجه ګانو سره ی سخت جنګونه کړل او اته دیرش کاله ی په هندوستان سلطنت وکا او دیر عادل او عالم پادشاه و په کال ۸۹۴ هجری قمری وفات سو لکه چه وایی

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تنبه د جلالی قصبه کی و او محمد رسول ملا توال هوتک پخپل بیاض کښی هسی کښلی دی چه په هندوستان د برسات په موسم خلیل خان نیازی هسی رباعی انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه په مخ کښی و ویله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

خمری اوریځ ژاړی له پاسه　　　کوبله بڼ کا بیلتون له لاسه
په سعد لونی کو به بیخول ستا　　　دا مرحبا کاستا زموږ بدمواسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعی ولیکو بره په جواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلو ل

ملک بزرعون کیږم په دکړه راسه　　　توره اوریځ د داد له پاسه
خول می د عدل به درو روڼ دی　　　جهان بزیب موی زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک چې په بیاض کښی کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ لمه هجری پیدا سو او دا خان خوا مرنی او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندی ؤ او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی او د اورنګزیب پاشاه سره ی تر مرګ دښمنی وکړه او په دغو تاوکښی مرسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداری کړله او هم ډیر زامن ی درلود چه له تول شاعرانو او بچیله خوشحالبیګ هم د غزلو دیوان لرینده چه دده

غزلونه

رباعي

خمری او ریحٔ ژاړی له پاسَ   کوله بوغ تا بیلتون له لاس
په سغه لوني کو هر بیجول ستا   دا هر جبا کا ستا زمو بد مواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعي ولغو بره یجواب ی دا رباعي سمدستي وویله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرغون کړم په درکړه راسَ   ګوره او ریحٔ د داد له پاسَ
خول مي د عدل به درو رون دک   جهان بزیب موی زما له لاسَ

ذکرد خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض ﷺ کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ لمه هجری پیدا سو او دا خان خوارمیني او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی او د اورنګزیب پاچا سره ی تر مرګ دښمني وکړه او په دغو تاوګښو ئی مړسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداری کړله او هم ډیر زاهد ی درلود په لول شاعران و او پخپله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرېنده چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډېر ښه دي او ځله ځله نهال هم په شعر وايي او قصايد هم ډېر نقل کا چه
خوشحال بېګ د مغولو په بند کښې وه او په دغه مشهوره کوټ بندي وېښتانه ختکان ولاړل
او ده ته يې د مغه بندي يخانې راوېوست اورنګ زيب لښو بخښ خو چه دې خپل وطن
ته راورسيدې او د مغه پادشاه سره يې جنګونه وکړل د خوشحال بېګ ملي اکوړه نوميږي
او هلته ختکان پراته دي پښتنو خوشحال بېګ عالم او شاعر پيدا شو روايت کا
چه خوشحال بېګ هره ايه په فقه کښې په پښتو راوړه ولا او ډېر کتابونه يې وکښل
او په کال سنه ۱۱۰۰ هجري وفات شو محمد رسول هوتک په خپل بياض د خان علیين
مهان داسې شعرونه کښلي دي چه زه يې هم په دې کتاب نقل کاندم

غزل

پکار ته نه کانه مې سترګې په خانه شي
چه خبر دې د راتلو نه باندې شي

ته خو اوس لږ ماند ولاړې ې مرور شوې
دا ځکه ياري وهم ګنده ن بېزره شي

چه ديدن د محبوب وکړمه تازه شم
لله کښت په ياران سره او بد شي

کوره تا راباندې کومې کوډې وکړې
که په يېنبو د رځنې درد مې زړګي نه شي

بېمارمان د مغه وقت يم دريغ دريغ
که د زړني سيبې بيا د ما پخوله شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاږه ی — لکه روح چه له وجود د بیاته شی

بخته بو بزه مدد بیارا سره وکړه — چه پیغمبر کښی می بیا تللی یار اوده شی

د خوشحال سلام په وار و هغو یارانو

گنډی بیا می پلید و مرغه نه بند شی

وله ایضاً

که مسجد کوهی کندیر — واړه یودی نشته غیر

یو می بیا مونده پیهر ڤه کښ — چه می وکړ د زړه سیر

سفر خای پسیر گرزم — چه تر سر سیدی طیر

خوشحال یو دینی خوشحال لدی

ورند ورے دی غیر و نه بیے

ومن رباعیاته رحمه الله

چه مرضان وی یا ترسنده وی — یاری له دوه مرغلنده وی

د بد بیر بردی په تنگه بلا ته — بتر تر دا نه شکم بنده وی

وله ایضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیار ښمیند په ورمونو زیاتد کا — ورموندوایم له څوک مخ راتد کا

محتاج د نوړو نوړو نغریو شی — سری په خپله کتهوه ماتد کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روایت کا

دوست محمد کاکړ په پخپل کتاب غرغښت نامه کښی لیکلی دی چه زرغون خان د نورزاد نورزی واو پکال ۸۹۱ سنه هجری مبارک ولایت هرات ته او له سغه ځای عراق او خراسان سفر وکا او داوښکو پښتنو کی زرغون ښکاره په ښد مړانه او غیرت په شیبانی خان سیستان ته ورسیلو زرغون خان له ده سره جنګونه وکړل په داوښکو ښکاره ډیر ومیل دوست محمد کاکړ بیا نقل کا چه په ۹۱۲ سنه هجری زه ولیدم هرات ته په لګهان کښی می د ملا ایوب تیمنی نسخه د زرغون خان د غزلو او شعرو دیوان ولید چه اوراق ئی وپیشمیر دری سوه هم د دوست محمد کا روایت دی چه زرغون خان ډیر ضعیف سو او په سنه ۹۲۱ هجری په دیراوت کښی وفات سو دوست محمد کاکړ پخپله غرغښت نامه کښی د الاندی دوه بیته چه مثنوی د ساقی نامی دی دده له دیوان د اشعارو نقل کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقي نامه

ساقي پاڅه پياله ډکه کړه
مرور يار مي پخلا کړه

اوبه توبې په لمبو کړه
اوس مي مريدي اوبو کړه

بيا يې سو غنچه گل کا
زلفې تاوي د سنبل کا

بلبلان شور و فغان کا
کم پيدا پگلستان کا

زاهد وزري صوفي څه
شراب پيري ميخانې څه

هر سري پيمو مست دي
دي بهار کې گلپرست دي

پراغوښ سري منې دي
د غنچو لو تنداري دي

جهان ټول سور او زرغون شو
ويچ راغه سبزي گلگون شو

سري ټول شور و شغب کا
ياراني کاندي طلب ه

بهار وقت د ياراني دی
بيا موسم د پيالي دی

لو ساقي پاڅه بهار دی
نن ژوندون سبا رفتار دی

دنيا پاته ده موټ بخوند
تور خاورو کښې به پوند

پيمانه د عمر ډکه
بزم تو ديه پايي کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه یو دم سمه آزاد — تا بناد زړه می سینه بناد
ساقي یا څه وخت د مل دی — پجوشش کی خم د مل د
وخت د میو د ویشو دی — د پیالو د ډکیدو دی
سبغه څوک اوس دیجوړ دی — چه ی جام تش شلوړ دی
مستان گرزی پیا غولیبي — مستي ناندی پر غولیبي
لاس پیلاس دی یارانی کا — یه په بل نانه وتخړی کا
مجنون وصل له لیلا دی — د جمال په تما شا
نه غمجن سته نه بلیتون سته — نه هجو نه خکر خوت سته
تر تاو لر زمه د را سه — ساقي یو کړی بجملا سه
ما ته جام د رېل ولور دا — چه یو تش می دک نور سه
او می بل د زړه یکور کړه — لیهر جا هر څه ی نوز ه
یه بل څه نوی الفت دی — ته وله مهر د محبت دی
هغو ل اخلاص دی او صفا دی — تیاره ورکه سی رڼا دی
له زړه کم غش او دغل سی — جهان ټول نه تل و مل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی — نو بهار ځکه مرغوب دی
له ستا لوري پير زو نوی — نو بهار به په څه بند وی
څوند به نکا رنګ د ګلو — بی مستيو بي له ملو
نند به بزم لشور تو دی — د نغمې نند به سرود سی
جام به تش د آرزو سی — ورک به جهد او پير زو سی
نو ساقي يا ته بهار دی — بزم تا له اميد وار دی
ياران ناست سترګي ځلودی — ستا د جام په اميد نوزدی
ته هم راسه عنايت کړه — بزم تو د د محبت کړه
سر د ملو څخه د ک جام کړه — د ياران نوی انعام کړه
چه سوري بزم تيمی تو دی — د رنګ الو غوږ وسرود سی
د جهان ويرو غم بيرکا — يو دم بند په عشرت تيرکا
په په حخ کی مو بليتو دی — لجهان سبا يون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پر رحم لو مرد دوست محمد کاکړ علیه الرحمه   د بابر خان زوی و چه د
کاکړ بابا د زیارت د پاره په کال سنه ۹۱۲ هجری و لاړ هرات ته او بیا چه راغی بیرته بیا په
کال سنه ۹۲۹ هجری ئی یو کتاب پښتو نظم کړ چه نوم ئی دی غر غښت نامه دا کتاب
په ما ولیدی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم
حکایات دی او ډیر ښیښتو خلقوی روایات راجمع کړی دی د غه کتاب زما پلار
په لوڅو کښی میندلی و او ز هو هم کرهول کښ موکو چنیواد ز هیو په سبق لوست
دوست محمد علیه الرحمه چه ځپل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابر خان هم یو کتاب مشعر
کښلی و چه نوم ئی و تذکرهٔ غرغښت هغه وقت چه بابر خان وفات سو او
زه پرکور نه وم نو هغه کتاب ورک سوی دا او بیا ضایع کړی زه چه راغلم
د خپل پلار په ماتم سره ډیر چرتی شوم لکه چه کتاب ورک و ما خو د هغه کتاب
خبری اوریدلی او په وار و وار و ویلی وی او هم می یو څه له هغو ځخه پیاد وی
نو ما پر خدای توکل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای
تعالی جل شانه دی زما پلار سره مشکور کا   هسی وایی کښونکی د دی
کتاب عفی الله عنه چه ما د غرغښت نامی ځخه د غه حکایت را نقل کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکایت لہ عزعنبت نامی

لہ نیکا نو روایت دی
هسی تو لگہ حکایت دہ ی

نور محمد کاکړ راوی دی
چہ ی فیض تل جاری دی

دنیکو نو لہ خولی وایی
چہ عنبت ی راتہ بنایی

چہ کاکړ نیکہ زاہد و
لوی شخښتن لہ تل عابد و

تل تر تل سی عبادت کا
پر دی لیاری ریاضت کا

شپی ی رنی پہ لمانځہ وی
پہ ژړا و پہ نادو وی

نہ ی خوب نہ ی خوراک و
عباد ت ی ژوند و زواک و

چہ بہ کښیوست پہ لمانځہ
یا بہ کښیووت پہ ستاینہ

ورځ ی تولہ پہ قعدہ وہ
شپہ ی ہم یوہ سجدہ وہ

تل ی سیر دلاہوت کا
پہ یوہ گولہ ی قوت کا

غرق بہ تل پہ ذکر اللہ و
ہر سبا او ہر بیگا ہ و

یو د شپی ی عبادت کا
پر گناہ ی ندامت کا

سرڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

منزگی پښتی سوی لرخو به — په شپو شپوی دوی بستر
هسی خوب ی و لید گرانه — په غو عشنت ښښی بنها نه
وایي ای کاکړ ذوبه — لتا خوښ یمه ښکلخو یه
ستا قدم زما پر سر دی — ما سوا کښ دی قرار دی
پښه وورځ دده لمانځه — د شپنتی عبادت کړه
وی پاته لتا نور دی — شپې او ورځې د پکور دی
څه جهاد کړه پرتا فرض دی — دایم ستا د غاړې قرض دی
یوه ورځ جهاد افضل — تر ملو کلو لمانځل
خوک چه تل لمانځ وروژه کا — په جهاد بدی یوره کا
طرې شره دین همدادی — بیا خدمت د خلق اهد دی
لتا پاته دواړه دنیا — ځان خبر کړه بند ته د نیه
نوره وا خله مجاهد شه — دلوی خدای د دین قاصد شه
د خدای نور پر جهان خور کړه — د اخدمت ی پښتان پوه کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د لېښې عبادت سي — ځان د خلاص له معصيت کې
چه له خوبه ويښ کاکړ سو — د غزا پر خوا نومړه سو
زغره خول ي آراسته کړل — د غزا عشق تېره کړل
هرات خوا ته په تلو تلو سو — د سلطان غياث لملو سو
ويکړه هوري جهاد ون — د سلطان مل شو پهلون
څو هوري تر دنيا تير سو — د غازيانو پيتول شمير سو
چه ي هلته هم وفات سو — نبغ پيخاور و د هرات سو

ميره هسي ژوندون کاندي
مري د خداي پر رضا باندي

ذکر د محبوب سبحان عبدالرحمان عليه الرحمه

محمد رسول هوتک عليه الرحمه

مجمل بياض کښي هسي کښلي دي چه عبدالرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښور ي ژوندون کا پلار ي عبدالستار نوميدي او په بهادر کلي ي ديره وه عبدالرحمان بابا په سنه ۱۰۴۲ هجري پيدا سو او له ملا محمد يوسف يوسفزي څخه ي لوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له معنه تخرڅ ی فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهات ته هلته ی هم سبقونه ولوستل او ښه عالم سو په ځوانۍ ی دنیا پرېښوله او اکثر به په غرو گرزېدی او کله به ولاړ د هندوستان پر خوا او د خدای عبادت به ی کا و دنیا په کارو به نه مشغول کیدی عبدالرحمان بابا یو عالم ربانی او عابد سړی و او ډیر شعرونه ی د خدای تعالی جل جلاله په محبت کښي ووېل او په پښتو کښي به د رحمان بابا مشهور سو په سنه ۱۱۱۸ هجری وفات سو خلق ی تر اوس د پېښور په هدیره کښي زیارتونه کا او د ده شعرونه لولي د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان ستنه او ډیر ډیر پیدا کیږی هسي وایي فقیر محمد هوتک غفر الله ذنوبه چه ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان د استول او له پېښوري د عبدالرحمان بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار کښي علما او زاهدو و کتل او اوس ډیر دی فقرا او د خدای دوستان د عبدالرحمان با شعرونه ډیر لولي او خوښوی او عام خلق فالونه پر گوري حتی چه ښځمني هم دا کتاب ډیر وایي او خدای تعالی د ده په دنیا کښي هسي برکت ایښی دی چه د هر خوږ ځن زړه دارو به کا او هر غریب او محتاج مستغنی کا زما پلار هسي نقل کا چه په قندهار کښي د رافضي گرگین خان جور و ستم تر حده تیری وکا او خلق د خدای هسي څني

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه جناب سول چه سپرگ خو بیا سول نو دوی په کوکران کښې مغفور رحمانی برگزیده صمدانی
حاجی میر خان هوتکسنبالم خیل ته ولاړل او له هغه نه چاره دکار طلب کړل او لتولو
اوویل سره دول چه دی وایی هغه کړی هغه مغفور یوه ورځ ترما بنا مدد له نورو پښتنو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسی ی تړون وکا چه ظالمان مړه کړی او خانانو نه
لجور د ظلمه وژغوری په پای کښې حاجی میر خان علیه الرحمه دویل راسی چه محمد عبدالرحمان
بابا قدس سره هم ویو پښتو چه دده دیوان ی خصوص کاهی مشهور دی و بیت

زد مکتوب غنډی په پټه خوله گویا یم | خاموشی خانیتری کا تر غوغا څما
کښت د عشق په تو ده ز ملکه امان چری | سمندر بو به چه ز ټیټ کا پیرا څما

د هغه جیتوندی ولوستل هغه مغفور حاجی اولس ته وویل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس د ستی خاموشی بهتره ده لتوله به په پټه خوله داکو ښښ کړو چه ظالمان
رکسی چه مناسب وقت راسی نو به زه پرتاسی اغ وکړم هغه وقت باید تول تیار یو
و ظالمان له وطن و باسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجی میرخان
داولس میران او خانان راوبلل او په ما نجدی جرگه وکړه له اولتولو په قرآن قسم
وکا چه دگرگین خان ظالم له جوره خانو نه خلاص کړی پر دی وقت بیا حاجی

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور له رحمان بابا ته دا بیتونه ورلیږل — بیت

په اسمان یې څرخ پټ کړی سیماب و | خدای و ما وته ښکاره کړی سعد قمر

چه رقیب راته تر لمر تر تحریر و | نه پیل حبیب را باندی پر ایات هم ... بیا

په وصال ی منت بار اوس رحمان | په صداقت کښی د خل نښته د لوبه بیا

نقل کا چه د خدای په قدرت د غه ورځ پر اسمان اوریځ هم وه چه حاجی میر مرحوم دا بیت ولیکه بیا غه کړی لمر ښکاره سو اوریځ ی لری بسته سوه خلقو هم د غه یو الهی مدد وګاڼه او بیا لو جنت مکان حاجی میرخان خاتمه وویل دادی د خدای تعالی مهر او لطف هم زموږ ملګری دی اوس لو وقت دی چه توری ته لاس وکاږو او وکاږو نو له دښمن و ژر عورو بغدو چه په ۲۹ د ذیقعده الحرام ۱۱۱۹ هجری اوس قتل سول او د جنت مکان حاجی میر په مرد په قندهار ورننوتل او د ښمنانی قتل مړه کړل اوس په لو کاتب الحروف عفی الله ذنوبه د عبد الرحمن بابا شعرون را نقل کا

غزل

زه د اسی دیوانه د مجنون چا کړم | له رواج له رسوم بیرون چا کړم

نو بیا به م چه د اجاړی پیما ټوټې شه — لیونی د خپل شاه په افسون بیا لړم
لومړی سترګې لوم با نه لومړی غمزه د — ډوب هید سندی پخالې بیون بیا لړم
نوال توفیق نو د فتنو راځخه نه دو — په فتنو د رو سترګو مفتون بیا ګړم

رحمان هیڅ لیکلي ښانه خبر نه یم
په داسې نه زبون او محزون بیا ګړم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه — سبب وایی کاتب د دې کتاب محمد چې ملا الله یار الوزی په تحفه صالح کښې لیکلي دي چې شیخ محمد صالح په قوم الکوزی و په حلقه کښې او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کې په هند کښې تیر او ده او د خلق سره ارشادی کا نقل دی چې شاه بیګ خان د قندهار صوبه دار شیخ محمد صالح د غوښت چه کابل ته ولاړ سی او هلته حلقه ته فیض ورکړی او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چه مال الطمع د عزت سته او په دنیا پسې نه ځو ایم زما داسې مقصد دی چه دنیا ما ته راسی نه چه زه ولاړ سم دنیا پسې کډ زما عزت عزاری ما پریږده او په دنیا پسی ځی مه مسافر کوه چې د غه خط ورسید شاه بیګ خان ډیر وویل زما هم ستا عزت مقصود و نه د بل عزتی هسې وایي محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د خپل شیخ پیتا مدوکیښ کتاب په تحفهٔ صالحي نوم د پښتو کتاب کښي
د خپل شیخ علیه الرحمه احوال او خبري وکښلي او دده د اشعارو یکښي ضبط کړل په دغه
تحفه دا غزل دی په شاه بیګ تذکره کښلي

غزل لشیخ محمد صالح

دیلي دیني فیض هر سبا ودرم
به بیهوده منت دولي د دوز څپا درم

په اشنای دشپي ناڅاپه پلاس کښیوت
رو بان ذره یکو تل پتیلر پیما درم

پر دنیا لعل تجارت شوک د دنیا کي
زه د عشق ږږ پیبا زار عار دشق سودا درم

دیلي لیدل د رب په بهانه کښي
خزانی کړه ددي مال جهان پښا درم

کر سیر تخت می د سلیمان سور کړي سحري
عاقبت خاور و ته بند عمل پیشوا درم

بیدار عشق خوشحالی پر ما حرام
زه صالح کر په خوله خوبي پرزه ژړا درم

غزل وله ایضاً رحمه الله

په پرزه ی غنچی خرخ سی د ځیښتانو
روغ بانسی پدارو د حکیمانو

په لوزي ژي لرحته خلاص پیزه رنځوروکی
دا دزیږه دارو جو ږ نکړه حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر بعد په حبيب دي هم طبيب دي | کارسازي کا د خوارانو رنځورانو
هيڅ اثر اباندې نکاندې عالمه | غبدويل د روګو هر د ناصحانو
نصيحت زړه غواړي اوړه نشته لوځوکې | زړه مې وړي په منګولو خوبرويانو

کو صالح غندي د زړه پوهيو پايي
لو ر دولت پردنيا نشته طالبانو

ذکر د مقبول ربانې علي سرور قدس سره الولي په تحفه صالحين کښې سي رادي
چه شيخ علي سرور شاهو خيل لودي وه په هندوستان پټهانانو کې ديره واوه خاوند ذکر اما تو
او خوار قو چه خلق به هر کله ځني ليدل په مخزن افغاني کښې هم نعمت الله هسي وايي
چه شيخ لوي لوي کرامات ښکاره کړل او خلق به وګر هيدل په تحفه صالحين کې را وړي
چه شيخ بخپلو مريدانو ته هدايت کا او وعظونه او د سوالونو ځوابونه به يې ويل او د تصوف
مشکلات به يې حل کول يو ورځ سوال ځني وسو چه پيس ترا هر لحظه مرګی رجعتی است
مصطفی فرمود دنيا ساعتي است څه مقصد لري زمونږ مرګ و رجعت کله دايم او
مستمر دي او کله دا مرګ و رجعت دايم او مستمر وي نو به حيات تجدد امثالات
متعدد سي او د تناسخيانو عقيده به سي بعضه عارف ربانی سي جواب ورکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ذات ماسوا دی له بله ذات دائماً ثابت دی او بدن متحلل دی بیتنی وایی أَنْتَ أَنْتَ لَا بِبَدَنِكَ، فَإِنَّ بَدَنَكَ فِي التَّحَلُّلِ وَلَيْسَ عِنْدَكَ مِنْهُ خَبَرٌ فَأَنْتَ وَرَاءَهُ اشیا، دغه مرگ و رجعت بدنی دی نه ذاتی او هر کله په تحلل و موند سابقه ذرا تو نوی پر ځای دی ئی، لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی په دنیا عدم تحقق ثابتوی او همدغه په مصطفی علیه السلام دو یل اَلدُّنْیَا سَاعَةٌ رشتیا کوی په تحفه صائح کښی د عارف ربانی علی سرور لودی اشعار۔ دی په دا غزل ځنی را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیاله می نوش کړه پیچا زکی | د حق نور وینم پسترګو د ایاز کی
درست وطن رانه دریاب شو بی دیدن | دید می منتی مګر خدای می سبب ساز کی
که زه مړ شم هم لګور کړم سر پور قدر | ناګهان چه می دلبر پورته آواز کی
د می سر غوڅه د رقیب پتیره تیغ سی | هم به ځم که د دلبر غوښت په مهر و ناز کی
زه و یار ملا ما ناست و یو له بله | پر غماز د یاری کاښی د غم ساز کی
ګران بلیزون به د هغو مینو وینه | چه تل ناست وی په وراثت کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت تش بی مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دي غفرالله لهم

ذکر د اشنای بزم تران ملا باز توخی ملا باز توخی په التغزکښ اوسي او په اصناف د اشعار وکښ استاد دی غزل او رباعي وایي او د شاعرانو انبار دی او زما په محمد هوتک یم همراز دی هله چه قندهار ته راسي زموږ مجلس پیتو دوي او یاران د ده له لطافت د طبع ممنون ملا باز مبادی د علوم لوستي او په فقه شریف کښ تیار دی له منطق او حکمت لولي او خپلو شاګردانو ته درس ورکوي د محمد په ابتدا د ځوانۍ تللی و او په هندستان ی له استادانو لوست کړی

لطیفه

هله له ملاتړ ملا باز راغي او پقندهار ښي زما میلمه سو د سپي ماچرګ حلال کا او طعام می تیار چه دسترخوان راغي ملا باز سبی شعر وواید

شعر

پر لو ودون زمي تر نړی	د باز برخه یو چیچي دی
د باز خبره روی د مرغشنو	او س می بس ا پینکي ور ک دی

ماڅر چه سپین دی هم حلال دا او د میلمه میلمستیا ته می پوخ کا دا چه له

... ده بلبلو ځنی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پرخنګ راسه لیلی تر می نژدی سه لدل | هیڅ نه رځی چه می وند نجمی پخو به زړه نګوی

راسه پرخنګ راسه لیلی ولی لماکړی بلیتون | داستا لعمره زړکی دی پیرودینو کلګون

که هر څو تښتم نه پریږدی می ستا د عشق شوانځون | زه نخلا ییږم لعنا زیه دیږدنه پتیس

راسه پرخنګ راسه لیلی چه دی پرزړه کم ملهم | داستا په عشق کی می ترشا کا د دنیا داړه غم

حساب کتاب مجال می واړه کا ستا مینی برهم | لا رورتر نسته چه د کښینوم د زړو یکو کم

راسه پرخنګ راسه لیلی چه دی پرزړه کم بوری | کجل دروا خلد د واړی سترګی به زړد هم زری

لیدل به ستا د مخ کوم اندیښنی نکم نوری | پکار می نه دی ستا د مخ د جنت زیری ګل

راسه پرخنګ راسه لیلی چه سره وکړو خوالد | پرتا مین یم بی لتا می نسته هیڅ اندیښنه

زه د غرو باز د هم تابندی کړم قفس کی پر شد

یو وار می خلاص که چه بیا زده کړم د وزر خیرول

ذکر دا فضل المعاصرین ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بن عالم خیل مرحوم د مغفور جنت سان حاجی
میرخان زوی د ی چه اوس هیڅوک اسی لښ پادشاهی ده او دیښا نه د ی پیوری آ یئم
پادشاه عالم پناه په ۲۳ د ربیع الاول په ۱۱۲۴ سنه هجری پیری د لښ د کلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا سو څه وخت چې حاجي میرخان د بیت الله او د اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی و
او ده اعلم علما ملا یار محمد هوتک ته ځنې درس ولوست او تر دوو لسو کلو پورې د عمر ې
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کې له پلار ې مصالح
د امور سره کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجري په قندهار کښې وفات سو پادشاه ظل الله ثور لس کلن و او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و پس له مرگ د ورور په قندهار کښ
مشر سو خو داوس رعایت ی کم کا تو په سنه ۱۱۲۹ هجري د شپې د ناترخ له قصر له
بام خطا سو او را ولوید مړ سو د خپل عم تر مرگ وروسته میر محمود په قندهار کښ
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوای لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجري چه د
اصفهان د ضبط دپاره دلاه په قندهار کښې خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهي تر غزني شاه حسین ته ور کړله او د ملتان و غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهي و مانه او خطبه او سکه ې په نامه د مبارک
جاري سوه شاه حسین ادام الله دولته ډېر لوی او مشهور پادشاه دی د رعایا
په داد رسي او د داد خواهانو فریاد اوري د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه عالم پناه دربار کښې نور علما او صالحان لا ولاړ دي افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښې ئی کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دې عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندې ژوند کا د قندهار د جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ئی کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښې استاد دی
او ګڼه ستر زعفرانی ئی په حکمت او طب کښې کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړه
د پادشاه ظل الله شاه حسین په نجیب کښې مرتنی دی او په مینو لو د محما لکو کښې ګرندی د
غلجو طوایفو تر غزنی پوری د ده پادشاهی ده او په ابدالیو کی تر سیستانه او هرات
حکم کا په ١١٣٨ هجری شاه حسین لښکر د کا او د بهادر خان په سالاری ئی
د شال او پوښنګ ولایت فتح کا او په کال ١١٣٩ پخپله پادشاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر ګومل ئی ضبط کړل او س پر دغو ټولو محکو د ده سکه
ده او حکم ئی ساری پادشاه عالم پناه په دار ګرکښې د قندهار نخه قصر چه نارنج باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پېښه شوه چه دوه ورځ دربار کا پکتب خانه کښې او په مجلس کښې علما جمع کیږي او شعرا و فضلا

لېږل کوي زه محمد هوتک کاتب ددې کتاب هم په دې مجلس کې یم او پادشاه ظل الله اشعار

او ابیات پښتانه کا ښه هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوی دی کله په پښتو اشعار وايي

او کله فارسي نثر هم میل کا او کتاب د دیوان استاد العلما ملا یار محمد قندري قرائت کا

په سهوه تقصیر زایل کا او پادشاه په اشعار و کښې لږ سهو لیده شي او علما ی ټول

په بلاغت او فصاحت قایل دي او سماع ته مایل هسې وایې محمد کاتب ددې کتاب

چه یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښې مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناګاه

احوال وسو چه قاصد راغلی دی او پیغام ی لېږلی ځای راوړی ملا زعفران

د باندې وړی یو ګړی پس بېرته مجلس ته راغی او زیري د فتح د شال او ب ی

وکا او دا بیتونه ی عرض کړل

بیت

صین پادشاه د حسین نداره کوري	چه ی فتح په ښکره د ب و شال کا
دا زیري ی راوړی دی حضور ته	نو زعفران انعام په سر زعفراني شال کا

شاه عالم پناه زر زعفراني شال ورکا او په دغه مجلس ی ټول حاضرینو ته شالونه

وښندل او پادشاه په انعام سربلند سول هسې وایې محمد کاتب ددې کتاب چه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشخاص دیر دی او دوال در ل خوزدی دلته یو غزل نقل کوم چه
مجموعه د کلام اصول علوم غلام خان خوب

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بلیاندی د غمو پیچیاو مجبور کړی یم | په تیاروکی د هجران ی تا دور کړم
بلیاندی همین او ښکلی زخیری کړی | ستا د فکر په گرداب کښی تل عبور کړم
د فراق پری می مبیوت و مری تر | په جهان کښی رسوا که منصور کړم
په وصال دی ما هم نا بار دید دبری | د بلیون فکر په زره کښی ناصبور کړم
د بانو عشق می وخوره ښکر کښی | غمازانو په غمزو غمزو مجبور کړم

خلق یاد ز ما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت هسی مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان هسی روایت کا زما تر بوره حجت شوک
چه په سنه ۱۳۰۰ هجری پینور ته تللی وم ، هلته می پخپله کښی محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولید او دده اشعار می سماع کړل محمد یونس په دغه کال لوی ریش ځوان و
او په قوم موسی خیل و په چارسده نور محمد خان له موسی خیلو څخه د کسی و ابیه سره علم

وه چېرې بېش او سید د محمد یونس په پېښور کښې علمونه او کتابونه ولوستل او په هغه وخت چه عبدالرحمان بابا ژوندی وو د هغه شاګرد سو او د شعر دیوان ئې جوړ کا چه ډېر ښه ل ري . د پېښور کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئې په کښې پر ډېره اوسي او کډ شوک عالم او شاعر ده ګره ورسي ډېر قدر ئې کا او په عزت داري او میلمه نوازي کښې همت کا رحمت هوتک حکایت کا چه محمد یونس پېښور کښې ډېر باقدر کړم او ډېره [illegible] ی ماته ورکړه چه یو دیوان شپه [illegible] [illegible] ورته [illegible] ی زما عزت وکا او ډېره ورځ مې ئې اشعار [illegible] [illegible] دغه دوه غزل رحمت ده د دیوان ماته راوړل چه په دې کتاب کښې ی [illegible] تعالی د محمد یونس خان [illegible] ژوندی او معزز لري

غزل

[illegible] ندو [illegible] باندې سر چا
کله به یا موند شیرین وصل د دلبر چا

[illegible] بت [illegible] ښاد حسن روزي شوی
په دا حسن بلیه شمس و قمر [illegible]

[illegible] پلد مې [illegible] مهر رهبر شوی
راکاوه به د دلبر د نور خبر چا

[illegible] استاد ز[illegible] بوی تر[illegible] شام شوی
دوباره به یا د دوال مشکو عنبر چا

بوهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو وصال لیمی خو نا بستر کو وری — په آسمان یې ځل بیا سو ځو د لمر چیا
بالیستہ یلی به مینوی یکو ریش — څو جدا له محبوب نشی له بر چیا
جدایی بی حق و رتیج لله کنه یره — چه نو شلی د وصال شه د وشمر چیا

و لرم تدی کارو سپاره یونس
مقصود ځه دی میند لی په هنر چیا

غزل ولد ایضاً اطال الله عمره

شیرین یار ځما د دوا په ستر لو تور دی — چه ئې نور ... ده کور دی
په دنیا کښې چه بنیاد د اشنایی ده — بیغمه د جدایی په وزی پوه
و اویلا د عاشق له پیره مخره — لیونی عاشق ایزارنه بیدرو مور دی
که بیدرد شا نظاره زبان د کوم دی — شا د حسن خبر علی لوریلو دی
د محنت جوری د درونو یاندی کښینو — خوار عاشق تر دراند یار ندی نسو دی
بادی بیم د څخه وارد تر سیزی — مغه څوک چه شا د مینی پر برق سوزی
چه د عشق څراغی نوی بکوګل کښې — مغه سړی په لله مراد لوګوی ګور دی

زه یونس چه شا په مینه کښې رسوا شوم
اوس په یار تد جار واتر رانه بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معیات با مم یوش

څو چه [illegible] [illegible] دیونس نمکی [illegible] حرام شد

[illegible] سر [illegible] محمد گل مسعود [illegible] روایت کا رحمت بوتله چه پدوران

دسفو [illegible] مسعود [illegible] محمد [illegible] ودبیول سو چه [illegible] شا [illegible] واو [illegible]

[illegible] بدی ویلی او د یوه بدله د ددغه رحمت تر بور رانغل کا چه [illegible]

بدله

چه [illegible] په [illegible] بیل شو | اور [illegible] بل شو
[illegible] وری غم [illegible] بل شو | اور باندی بل شو
[illegible] | سوی په اور [illegible]
[illegible] تحمل شو | اور باندی بل شو
[illegible] | [illegible] دی یا [illegible]
[illegible] تاپور [illegible] غمل شو | اور باندی بل شو
[illegible] خدای [illegible] محمد گل [illegible] | تاته تل تل [illegible]
[illegible] پواو بلا [illegible] الله تل شو | اور باندی بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شعرا زمان عبدالقادر خان ختک چه د خوشحال خان ختک زوی دی نواب محمد افضل په
هم روایت کا چه د خوشحال بابا خټک ترمړه پس عبدالقادر خان په سنه ۱۱۰۳ هجری کابل کی
لیدل شوی و چه د ځلو د قوم خوا الاول تدراغلی او دوی ورانو د تیرید لو خبری وی و بنگښ
پر خواکولی وایی چه عبدالقادر خان ښتلی او کړندی خان و د ختکو خانانو تابع و او د د
نو په سنه ۱۰۶۱ هجری ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و اوس چه د غه کتاب کوم ما تر
نه د ښکاره چه د اخان به وفات شوی وی له ده نه خو هسی لیکنم چه وفات سوی بوی خو دا چه
اوس ی چا د ژوندانه خبر نړی راکړی لده مړوی خدای دی وبخښی هسی وایی چه
عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمروند تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښی د
سو متعبد او پارسا سړی و ځانی د مشر توب کښی انصاف کا او لخدای به ی ترس کا
عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصه ی په سنه ۱۱۱۲ هجری نظم
تصنیف نامه ی هم په پښتو کښلی او د شیخ مصلح الدین سعدی گلستان ی په پښتو راوا ړ
په سنه ۱۱۱۵ هجری یو بل کتاب نظم کا چه نوم ی دی حدیقه ختک د غه کتاب ما په سنه ۱۱۴۳
هجری له صدر الزمان بهادر خان وبیدی چه د مولف په دستخط و بهادر خان دا ست شوی
هسی روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب و موند چه د یو ختک په ضبط کښی و نقل کا
چه عبدالقادر خان د طریقت نقشبندیه کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رشادي کا شيخ رحماني سعدي لاهوري پخلا فت تاکلي و د عبد القادر خان شعرونه د بر
دي نواب محمد انور د ده سلي غزلونه لکلي راوړل ادس زه دلته له حديقه ختک څخه دده
يو څو شعرونه نقل کاندم

غزل

دريغ لوزعمونه ليري شولد د ل | يکښي غم د خپل اشنا وي تل تل
شبنم وصل د گل يا مونده خاموش شو | تري محروم شوه چه شورکاندي بلبل
بنده چه ژبه د قلم شوه په مجلس کښي | شمع تا چه د خپل سوز قصد ويل
عاشق هيڅ غم د هجر د عشق لسوز | د السنه پري معشوقي ولگول
فانوس په پرده څراغ هم پټيږي | کړي مخ په پلو پټ و ماليدل
پما تيم د پروانه چه ځان وسو | شمع اور په تنذي بل کړ گرزيدل

د رستم شيد د يار و عبد القادر کښ
قد بي عمده په پالنگ باندي تحمل

غزل ولد ايضاً

شه خوبش د پادشاهي په تخت ختلو | هميشه ي غم کوه د پر يو تلو
هر مي ادس کړي بيظلو ورپي ردي | غافل مشه د ديو سترگو د و تلو
پيښيدي هميشه د ل آزاري وي | د مخو محزون نوي د کتلو

ځله

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندا لکه چه زر دوزه جامو کبر | چه غاښ یې د غنچې داسې
داجل د سور تا نخت نا لیهان دی | چه هیڅ کوښ نه کاندې تیری د سو

بخند زړه عبد الله در چه مرده وی
پکو خل د نند ندی د سا تلو

ومن رباعیاته قدس

وقت د هجران وومی لیده لي | یو څو بلبلې چه ژړي په یو لي
خواری مستدوی ویمی نرای | چه به ګلونو ویاغیږ شي

ذکر د صدر الاکابر دوران بهادر خان ادام الله بقا ئه پدی دوران یقینا مشهور دی په بهادری او توربالیوالی معروف د پادشاه ظل الله بانوی او د بنګر وسا د شال او د یو ویب کلاوی یې فتح کا او ډیری یې ضبط کا د بری سمندی مخر خواته چه کاهغه خای اخلی او بری یې له ازل په سر ضد دی یقینا رکښې قوا خلق میړه او محتاجان او فقرا یې پکښې او سخاوت باره دی د جود لاس یې زر بخښ دی هر کله د غریبانو دستګیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین ی په ځښنا بیکا او عوام یې په امیر الامرا یادکا خان عالیمکان په علوم کښې عالم دی او په اشعار بې نظیر شعرا او علماء پلاس د کرم پالي او هیڅکله یې مجلس له دې لطیفو خالي نو کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمله بنی په دوران طاق دی او پابند نه په علما، ته حاتم دی چه لسوزه راسی علماء او شعرا سیلمه کا او دوی ته بنده نی وه خالق تعالی دا کریم دوران او حاتم زمان تر ډیره ترونده ساتی آمین یارب العالمین بس دا یې کاتب الحروف محمد هوتک عفر الله ذنوبه و ستر عیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب د باره لیکلو اشعارو تحفه ماته یوه بدله راکړه چه د نقدی غنیت کوم چه کتاب له ذکر خیر دوی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چه وی ولولی دعاوته و کا هغه بدله دا ده

بدله

بېلتون د زوردی تر لیمو می سهار شبنم څاڅی | لکه شبنم څاڅی
دا مرد یاقوت می یلمن کښی ستا په غم څاڅی | په غم الم څاڅی
گورو لیلی باران دا ونوستا په چم څاڅی | څنگه پر چم څاڅی
راغله لیلی په شنکی خال څخه په گلو کوی | په سرو شنگلو کوی
سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی | گل په اوربلو کوی
ملالی ستر گی ی کا قد په ویر ژړلو کوی | زیب په کجلو کوی
ډړوبل ډیره وینې په هر گړی هر دم څاڅی | لکه شبنم څاڅی
منگلی نجلی د باغ یلو رمحمد څخه مه کوه | عاشق رسوا مکوه
وریت سوی زړه می دی سین پوری خندا مکوه | راشه جفا مکوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یم پتنګ ته یې ډیوه ما ځلبلا مه کوه | نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا د عشق د لیونی پر ما ما تم ښاخې | غم او الم ښاخې

ذکر د شاعر محقق ملا محمد صدیق پوپلزی

په ارغسان کې اوسی د یار محمد پوپلزی زوی دی او د دې زمانې ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف و نحوی پر ملا محمد نور بړېڅ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهیږی کله چه قندهار ته راسی کاتب الحروف ته وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یې لدا سه ایستلی چه د محبوب لپاره ژاړې زاری کا ګریانی کا د دردمن زړه لری او سترګی د اوښکو ډکې لری مینې هسې په اوس وی دی چه لکوره کلی ورکړی سوزناکې بدلې لولي او کله چه د دوی قندا نو په ولد کښینی مجلس ژړوی او مجنون زړونه بیخپلو ناره و غلبلو سوځی زمانه د ده پر ځوانی افسوس ونه کا او عشق یې جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایی او د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو ورکښېنو او ما ی د حال پوښتنه کوله د زړه پخوا له کښیوت ژړل ی او دا بدلهی بالبداهه و وییله

بدله

لکه بلبل چه بیله ګله یې ارمان نلری | هسې یې یاره بیله بیله عاشقان نلري
په ژړا کاندم بې له یاره یې مطلب نلرم | په هسې سور بیمه یو یې نو یې سبب نلري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره ژوند څه نغواړم هر ژوند مطلب نلرم
په ژوند کښې مې بې له یاره بل ارمان نلري

ترتا په ځان قربانومه دا ای نیازمند یار
تل دې غمونه ګلومه دا ای نیازمند یار

لسترګو اوښې تویومه دا ای نیازمند یار
زړه مې بې تا په یو ساعت د هد او توان نلري

که ته مې وژنې که پرېږدې اختیار خو تا لره دی
غم د پیدا شوی بلچا لره خاص ما لره دی

زړه له دراغلی دی میلمه سبا بیګا لره دی
د زړه لکور څخه تنګ په هیڅ هیڅ شان نلري

ذکر د برګزیده سبحانی ملا پیر محمد میاجی
ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور
زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې وه او ملا پیر محمد لخپلو
پلار فیض وموند د علیین مکان حاجی میرخان سره پېژګوبنې ملګری و په دور د شاه ظل الله
وارث شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ی هلته وخوښت
او له انفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب
مذهب ته رابولی نقل کا چه په اصفهان کښې میاجی صاحب له روافضو سره مباحثه کا
او په دلایلو علمی دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه ور اصفهان کښې دی هم
ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجی صاحب په علم اخلاق[۱]
کښې یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او په بل کتاب د عقایدو او
اختلافو بیان کا په بل کتاب هم لرینه چه القرایض فی رد الروافض ی نوم دی ا بد

۱ دفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوقات الطريق كښې ې دا حكايت كښلى دى چه زه ې له هغه كتاب دلته ثبت كاندم چه پدې كتاب كښې يادګار وى

حكايت

شيخ متي په خليلي و | دى لا آره لوى ولى و
يو ورځ روان پر لار و | لوى ښتن په استغفار و
كړده ذكر د غفار | يو شپه ئو اوزګار
پردى لاروى تيږ ګتى | لارى محكى وى په ريتى
د يرى شپې راغى روپدار | پېرى صافه كړ لېد لار
يو دهقان په آبيارى كړه | شپه په شپه په ى خوارى كړه
ده په لېد يتوره شپه | شيخ متي په زيار اخته
لا صتد به بېزار و | پتو له شپه به هم بېدار و
يو شپه را ته ليار سو | شيخ متي ته په ګفتار سو
اى د خداى رويدار څه كړى | دومره زور زحمت پر ځه كړى
ته بادار يې د ولياڼو | ته قدوه د صالحانو
شاد دو خاورى سرزردى | د هر چا كحل البصر دى
پښتو شپې تر بېخوابه | په زحمت په اضطراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکوی دلاری گمتی | پهٔ دی محاوروشه دی گمتی
داسی وروی شیخ متی | دمولا لعشق مستی
پهٔ خدمت د خلق الله | یو گړی پهٔ یوه ساه

تر هر څه بهتر دی وروره
زده کړه دا خبره گوره

ذکر د شاعر خوږ گفتار الهیار افریدی عبدالعزیز کاکړ هسی روایت کا چه دا شاعر پهٔ موری کښی اوسی اوس د تخلو پښتو کالو پهٔ حدود کی دیوان د شعرلری کلامی شیرین دی لکه عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ د غهٔ غزل را کا پهٔ دی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چه ستا پغم کښی بندیوان یم راپهر بهٔ نشم | دبلبلیو ن او بنی تو یوهد بی پرپر بهٔ نشم
ب دی لتارهٔ دعشق لغیم کړهٔ پهٔ زما حال وویني | ستنه بی بر ونه عشق دی هیڅ پر بر بهٔ نشم
تر دی پروت یم د گدا پشخیر نظر نکوی | کهٔ مرمهٔ هیم بی بیا زیاره ستا نظر بهٔ نشم
او دی دمینی راته پل کا سینی ورپت د کړم | ستا دوصال پهٔ او بو سو ړ سوی خیگر بهٔ نشم
کهٔ جفا کاندی کهٔ وفا پروت دی ودر ته پید | ستا له دلبارهٔ جدی مخ نکړم پهٔ بل در بهٔ نشم

الهیار ولاړ دی پهٔ دلبار لظر دی غوا ړی لیلی
کهٔ هی هر څو ریتی شړی ازه و پر صدر بهٔ نشم

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر صدر دوران بابو جان بابی

ذکرم خان بابی زوی دی چه په ارغز کښی اوسیدی هغه وقت چه حاجی میرخان علیین مکان قندهار کښی د ظالمانو لښکر مات کا او گرگین خان ی وواژه بابو جان بابی ار کلات دیر غښتلی راوستل او لا ماشوری د قندهار ښار حصار دینو او هغه وقت چه ی گرگین خان مړ کا نو ی په کلات کښی د حاجی میرخان د نوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه په کال ۱۱۳۴ هجری چه شاه محمود پادشاه د پادشاه دوران شاه حسین و زور لښکر و کا ود او اصفهان قدی دیر غل غزیمت وکا بابو جان بابی سره د رضیلو غښتلیو ځوانانو په دری ورځو قندهار نه کوټ او تو نجی او ترکی او غنی الکاخیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنگو کښی بابو جان بابی هسی میړانه وکا چه رستم دوران ی هیر کا بابو جان د میاجی صاحب شاگرد مرید و او په سنه ۱۱۲۹ هجری ی په مثنوی د شها او گلان هغه قصه نظم کړه چه پښتانه ی نقل کا په مجلسو کښی د کتاب قصص العاشقین نوم ی دی او سبا ښه مشهوری په دغه کتاب کښی د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی توربالی دی || چه پیر هر ځای ی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی || چه سوځلی ی جهان دی
زړه بی عشقه کله زړه دی || چه بی عشقه زړه د مړه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق په یوه رنگ | کله صلح گهی جنگ
پښتانه کا ندی متل | چه دی خوږ تر شات عسل
چه بی عشقه سرکوډ دی | لتش بی مغز یو لاډو دی
زړه بی عشق بیکار رندی | هم هر زړه سزاوار ندی
چه د عشق وکا خبری | کړی یخوږه داهر غری

دیا کانو عشق سزادی
امانت دادمولادی

کرد افصح دوران زیدی خان مهمند زیدی خان زوی دی دغیاث خان او دمسعود خان مهمند لمسی دی په کلی دمهمندی پناهد بالا سی غیاث خان دحاجی میرخان علیین مکان همراز او ملگری وا او زیدی خان اوس تګره سړی او دآشنایانو همباز او دمساز شاعر دی دپاچا دظل الله په کښی عزت لری او دشوکت او غنت خاوند دی پر آشنایانو مهربان دی او دکاتب الحروف مجلسی دی اشعار ئی خواږه دی او دبلاغت علوم ئی لوستی دی پر فقه او تفسیر او صرف و نحو کښی هم سبه او پوره لوست لری چه طالبان ئی حل دمشکلاتو ئی کا زیدی خان په ۱۱۳۶ سنه اصفهان ته ورلاړ او هلته ئی دشاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی دیو کتاب ئی په شرح دحال او جنگو دحاجی میرخان او شاه محمود وکښلی دا کتاب

شکور

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور زره بېتونه دي لو نوم ئې دی محمود نامه کله چه ئې د پادشاه ظل الله پنځ ګنج
ولوست زر طلاوی صله ومونده له طبع ګښې ئې هسې جواد بیت پروت دی په صعد
صلهٔ پېيو شو ورځې پر يارانو او آشنا يانو نثار کړه او رېدي خان غزل او مثنوي
او رباعي پنځل ديوان کښې لري او محمود نامه ئې هسې خوږ کتاب دی په اکثر بېتانو
ئې پېچلو کښې لولې د ګرګين خان ګرجي د وژلو قصه او د اصفهان د فتوحه تر نقلوند
تمول کښېنې ستد هسې وايي محمد کاتب الحروف په ماله رېدي خان هم درخواست وکا
چه په دی کتاب کښې د محمود نامې تحفه ډېره برخه ثبت کا نو هم رېدي خان هم ما ته
د کتاب يو باب را کا چه د ګرګين خان د وژلو قصه ده او هغه ما دلته وکښل بتوفيق الله تعالی

مثنوي نقل له محمود نامه تحفه دی

په بيان د وژلو د ګرګين خان او مدح وصفت د حاجي مير خان عليين مکان

اوس به زه تا ته حکايت کړم د هغو ‖ خوږه روايت د ګرګين خان د وژلو
چه مير خان تللی اصفهان ته ووند ‖ مخ ئې مکې د پاک سبحان ته وند
پاچا ته ئې عرض کړ تمول احوال د پښتون ‖ د ګرګين ظلم به احوال د پښتون
پاچا ويل زه نشوای کولای چاره ‖ د ګرګين خان ظلم ستم د پاره
که ئې معزول کړم قندهار به پرېږدي ‖ جور و ستم او ضبط شعار به نه پرېږدي

مرګین څو ګرګ دی ګرګ څو ظلم کوی
وینی تووینه هم پسونه څیری

زه هم خایف یم چه بد ځکه هم ګرګین
نامسلمان دی ارمنی دی بیدین

نه په اسلام کی لحاظ پابند ګڼیږ
نه نصرانی نه له عیسی پیر بیږ

بیدین هم زه په خدای کړی قهر بکاره
د سلطنت پرنا کو رسی تیاره

میرخان ویلی ای حسین پاچا وګوره
حال د حاکم او رعایا وګوره

ګرګ د ایله کړه پر رمه سو شپان
جور و ستم کا نوی بجید ګرګین خان

مونږ له طاقت نسته چه کړو بنیاتی
صبر په ظلم د ظالم ارمنی

دا تخلو هم واردی راحم سلطان
عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان

که دی پاچا نکړی داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم دیر په محکوم

جور چه د پیرسی سلطنت سی برباد
د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

عربیه اَلْمُلْکُ یَبْقٰی مَعَ الْکُفْرِ وَلَا یَبْقٰی مَعَ الظُّلْمِ

کافر کولای سلطنت سی مدام
که وکړی داد نوی پاچا برپا انام

مګر ظالم نه سی کړای سلطنت
خالق رحیم دی ورکوی خلافت

پاچا ته چه زړه ی وی پېښور وداد
د خدای عیال ګڼی پر محکم انسان

سلطان دا وره پښتی غوږ داوریا
مکړه ستم د خلق الله په هر چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمګارو یاری په راهی وی خراب | د ظلم اوری کا پخپله تراب
د مظلوم آه داسی کاری دی ګوره | په اوری نخی د ظالم تکوره
ملبی به بلی کا د ظلم پکور | تو له به کاندی بینوا پدی اور
بایی ظالم په رحم دکا پخان | پظالم خوار نکړی خپل ځان او جهان
سلطان ګوره پر ځان رحم وکړه | خپل کلی کور په جور مه وران ګوره
یا په تدبیر دنیا وکړه میرخان | خو غوښی ندو او رید وله پخان
ګرګین ی پرینږ قندهار کی ظالم | نیځ کړ دفع لاس دده له عالم
ګرګ ی شپانه کا په کړی خوار رعیت | دګرګ بخیر ځیری پظلم او وحشت
میرخان خولیدی ولاړ حجاز له په کړی | رسول د خدای ته په زاری داد خواهی

داد خواهی د میرخان پحضور د سید الانس والجان

ولاړی د یثرب پیشرب کا فریاد | رسول د خدای ته په سو قوم برباد
ستا پر امت راغی د ظلم دوران | واوره رسوله دوی قوم فغان
پښتون خو ستا پر نامه ځان کړی فدا | ای خیر الناس واوره تدی ندا
وتر غوره دوی ته د ظلم له لاسه | ګرګین ملنځ د پښتون و باس

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا پیامدی کلمه گوی پښتون — نه بسی هیڅکله لتاندراستون

زړګ وژړوندون مو د اسلام دپاره — ستا د دربار ستا د سلام دپاره

مدمو کړه هیر خیر الوری رسول — فخر کونین نورالهدی رسول

اوښکی می څاځی پر دربار یم ولاړ — قوم سو پاور د ظلم پتولد لتا ره

یو ولد نظر وکړه پرمو بی چه سو ورب — وظالمانو ته تر څو به یو پیر

ستا لطف د سهر دی شامل پر جهان — هر خراب زړه دی ستا په مهر ودان

لدستا نظره بی خراب سو پښتون — پا د ورد ظلم تور کباب سو پښتون

راغلم لدلیری ستا دربار ته نبی — ته می شفیع سه خدای غفار ته نبی

په پر پښتون قوم نزل کا رحمت — کړی ی خوندی ناموس پخپل مرحمت

لاس د ظالمی لګریوا ئ الله — ویح سی د ظلم دگندو خیرو ده نلپ

ستا شریعت سی تبنګت ممنځ د پښتون — ورک سی بیلا داوکم ستا رنځ د پښتون

واحی دی سوال ولاړ د درته حمید — محتاج د تش ولږ نظر ته یمه

د قوم حال کړمه درته عرض باادب — ته ی بادرر د کل عجم او عرب

بلید تا ملری پښتون څوالګر — ته ی ملهم د خوږو زړو د پرهر

وژغوره زمونږ نام و ناموس لدبیداد — کړه بی ناموسو ظالمانو برباد

سر ئې ورته پوره ندو موږ حال وګورد
د ظالم ظلم بد احوال وګورد

ندی لنا شرم وحیا ستهٔ نبا
نه شرم کا نه ئې له عیسی ارمن

عرض مې د حال وکا وتا ته پیښوا
بلخوګ مو نستهٔ خوا لګر په نیا

خوب لیدل د حاجي میرخان یمه بنده طیبه کښې او زیره د نجات له ظلم

چه میرخان هم عرض کا حال د ظلم
هغه شیبه مات سو توره د ال د ظلم

میرخان بخوب ولید صدیق اکبر
چه ور سره حضرت فاروق و عمر

وی ای میین بزیری لور د غم ملګوه
قوم د خلاص سو کورت ماتم مکوه

ولا پیدا قوم ته دازیری کړه زر
چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر

په بشوت به خدای له ظالم آزاد
نه بسي ننګه او ناموس ئې بر باد

خدای به دا قوم کا پر رحم وداں
قوم به ئې وینه مچا هم پر جهان

تل به د خدای په بندګی کړوی لوړ
خول بهٔ نکا مر په کلیه ور خوړ

کلمه د خدای بوی جاري پاڅوا
ور کوی دوی به په دی لاره کی ماه

څوي طره وی دا سلام په ګوري
نه لیبی ورک نو مم د دی قوم لښکري

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری اوریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

اخیری چه واورید میرویس خان پیغام — خوښ سو د ښخو په بیځلی کلام
بیای پیدا کړل علما د حرم — مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم
حال ئی د ظلم د ګرګین کا بیان — فتوا ئی وغوښته له دوی میرخان
ټول علما د دین فتوای وکړه — سمی تحریر ئی انشای وکړه
چه د ظالم د ظلم رفع روا — په تیر په وی دی له اسلامه سوا
حاجی میرخان راغی وطن ته بیا کال — قوم ئی ولیدی په ظلم پایمال
په تدبیر کښیوت په ناموس وساتی — تنګه د قوم کا په تینګه خوندی
مشران ئی ولیدل د قوم بیلا — ورو ورو ئی ستی وی د حرم ماجرا
دعا او خوب او هم فتوا د عرب — قوم ئی کا د ځان د بنو لیطلب
ګرګین خبر سو چه میرخان ځلوی — وی کتله چه افغان ځکوی
ظلم ئی ډیر کا پر خوارانو د قوم — ځان ئی کا ګرځ د غمخوارانو د قوم
مشران ئی زر او ستل په صبر و په بند — منافقین ئی کړل له قوم سربند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د گرگین خان

حاجی میرخان وکا تدبیر مصلحت
پیښاند ټول سول پنا موس او په بیت

لمو لو قرآن وکا په خان کاخوندی
له جور و ظلمه د ظالم ارمنی

سیدال ناصر او بابو جان و بابی
بل بادر خان و د بادرو لمسی

میا جی هم راغی د میرخان په کومک
یوسف راټول کړ له د سیوری هوتک

عزیز نورزی دد لارام پهلوان
گلخان بابړ د بل و لون بریځ خان

راغی لغړو د الکو د حلب ک
کا ی ځوانانو د لښکر د کومک

بل یحیی خان بل ی زوی محمد خان
ټول سره یو سول په کړی د گرگین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په گرگین
پښتنو بو په گرگینیانو ناورین

گرگین ی مړ کا ټول گرجی سو کشتار
قوم کا خلاص ظلم و جور رغفار

قندهار و بیو حاجی میر یه همت
قوم ی ټول کا ورته کړ نصیحت

په ظالم ومه اوس لوموبه سو و آزاد
خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پا پیا ظالم دی موږ بیی لوکا لښکر
نا یې په وسا تو خانون له شر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفهان دک واړ لښکرو د شاه
سبا به راسی پر رګونو سپاه

نه به پښتون پریږدی پر مخ د جهان
ورک به کا نوم ننګه ښان د افغان

دښمن قوی دی راسی کی اتفاق
ځان مو چیتو کی لیری کاندی نفاق

یقندهار کښی ی راټول کړل خانان
لټوله د قوم اختیار دار مشران

هر قوم ورکړله ځوانان توریالی
قول وعښتلی ننګیالی جنګیالی

شل زره بچ سول پینځه کی د ښار
ګرده ولاړ و د میرخان په ګفتار

میرخان انصاف کا وپیمن ښه پری ښامشر
قوم ی وند لکه زوی او کشر

په داسی کار و کاچی ګرندی
د پښتو ناموس ی و کا خوندی

کال و یو سل نونس او زر شمار
خلاص سو ظلم د ګرګین قندهار

ذ ظلم پای دی سی وران عالم
زری په ظلم څوک و دان عالم

ذ ظلم اور په بل سی سوځی جهان
یکښی کباب سی ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوی پر ځان نه په بل
وینی هر څوک سزا د خپل بد عمل

دګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بړیڅ   دا ملا صاحب په قوم بړیڅ او عالم
او متورع سړی دی خلقو ته د ښو لار ښوونده کا په ښوراوک کښی اوسی او د
طالبانو ته درس کا د ده پلار ملا محمد فاضل هم ښه ملا و چه روضه ربانی کتاب
ئی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی چه محاسن الصلوة ئی نوم دی
او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه ئی پکښی کښلی دی دا یو څو
بیتونه له هغه کتاب د لته را نقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیان دی | چه په فرض کښی کاهلان دی
چه فرض لمانځه ئی قضا وی | دوی ئی شکر کافران دی
چه وای کرم ئی زده ئی نه وی | که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض په هر سړی دی | چه فرض نه کا څه کسان دی
چه په قصد ئی لمونځ قضا کا | په دوزخ کی غاستان دی
خدایه ته یاره امان غواړم | له هغو چه فاجران دی

له هغو سره می ګډه کا
چه خاص د ایمانداران دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر جریاڅی   د محمد علی جریاڅی زوی دی
پیښور د کاندارۍ کا د ښکلا پوره سوداګري لري، او هلته ئې خوش طبع خوانان دی
طبع ئې هزل ته مایل ده او کله کله ښه اشعار هم وایي یکلو کالو همیشه کښې
د پلاره سره او سیدلی او هلته ئې له اکثرو علماو څخه لوست وکا او علوم د بې
ئې زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایي لري د کال ئې قائمو نوګانو مجلس ګاد
وی د یارانو سره خوش طبعي او ظرافت کا هسې وایي کاتب الحروف محمد هوتک چه
یوه ورځ ئې یو یار د کاندارئ په نوم و د ی، محمد عمر خان پښتوم لونګاندی
په تقضا د طبع لطیف لشاعرانو سره آشنایي کا او پخپله هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
د محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایي محمد عمر وویل لس کال
د محمد طاهر سره په مجلس او وینا یم خو هیڅ اثر د مجلس نلیدلئ ‌کېږي او ند الصحبته
مؤثر مصداق نکاره کیږي په سبیل د هزل ئې دا قطعه په مجلس کښې وویله

قطعه

وایي دا په محبت کا بندی	یولس کاله د ی یاراشه
پیکلو دی مصاحب سره	تا صحبت نکړ مه خر

محمد طاهر په طبع ظرافت پسند لري او هسې نکات بند ادا کا هسې قطعه ئې جواب انشا کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیدار کا لګوره منکر نشي دا شر
قدر محض بغدرشي وي اوس انسان سولي بشر

محمد عمر خان پطرانت له محمد طاهر پو ښتنه وکا چه ستا نوم طاهر دی څو مطهر نه دی محمد طاهر هم بیت دوایه

بیت

زه ورځان وته طاهر یم خو وتا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی دد نیا تارک دی او پیر هد او ورع کښی ریاضت کا او په طریقت کښی مرید دی د میان عبدالحکیم قدس سره العزیز کده هم یا صل د قندهار د ښار ساکن دی مګر په پښتو ورګډی لکو رډ او سیاحت کا او په حضور د بزرګانو حاضریږی او ګوښو کښی په عبادت بخت وی نقل کا چه ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او پیر د پښتو او غزو ګر ترو ذکر کاندی او دخپل پیر دستګیر پر مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا چه تا د مظاهرو د جمال او کمال ملرم څکه نو تښتم ملا محمد ایاز ښه آوازری او کا کله چه خپل اشعار بغنا سره لولی خلق ژړی وی او دیوان د اشعار وی ډیر متین دی او نکات عارفانه پکښی سته هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغرو کښې گرځېدی او دغو وحشي او خونخوار حیواناتو ته ضرر نه رسوی ملا
عبدالحکیم چه دده شاگرد دی هسې وایي چه څو میاشتې می استاد نراعی کور ته
او زه د ده پیلابنې گرځیدم پیغرو کښې یو ځای می ولیدل د شرمښانو لو گله چه گرزی
او یو د بله سنگولی سره لوبی ما ځان پټ کا او پیغره کښې پنهان سوم چه شرمښان
ولاړل هغه ځای ته ورغلم او هلته می محمد ایاز وموند چه پدراند خوب بیده و
او هغو وحشي حیواناتو هیڅ ضرر نه وو ور رسولی بلکه وینس سوی هم نه وو ما چه لنحوب
وینس کا او واقعه می ورته بیان کا ده وویل هغه شپه چه د خدای په محبت ودان وی
د حیواناتو په ښابنو نه وراینږی د حقیقی انسانیت مرتبه هی هسکه ده چه د حیوانیت
لاس هلته نه رسی او کله نفس اماره چه د نفس مطمئنه تخته تبنتی او ځای کینی ی
هغسی هم د حیوانیت په دریاب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت سره جگړه نسی
کړای او له پره تمدی تبنتی ملا محمد ایاز د شعر خونه دیوان لری او د پر ښه عارفانه
اشعاری پکښې جمع کړی دی چه زه ی د هغه یو څو رباعی په بیان د عارفانه نکاتو
رانقل کاندم

رباعی

زره هغه دی چه لری د عرفان برخه | دغه ښه ده پر دنیا د انسان برخه
هغه زړه چه نه دی هسې نه عرفان وی | وری په نږوند کښې د ناخبر حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

و له

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسه ځلکړی د دنیا خون آباد
کړد زړه سپین وی د خدای محبت | پر صحرا بدی بی کوره اوره بناد

و له

زړو ند خوبن کړه دا ښکلي د درشتبا | ملکره یجا باندی تیر ند پیجفا
د خدای کور مورا نوه پدستمو | د خدای کور و ګنډ زړه چه وی صفا

و له

په د ځان پیغم اخته وی عاشق نه دی | هغه خوک د خدای دیني لایق نه دی
یا بد ځان یا بد جانان کا پرستند | څو کړ چه ځان ی نکا هیر خو صادق نه دی

ذکر دلوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی — دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی
چه پقندهار- پیدا کښته خوا کښي اوسی او علوم مروجه یي لوستي دي فقه کښي استاد د
او په جامع ګانو کښي د جمعي په ورځ وعظ کاوه پر واعظ مشهور سوی دی کله کله
په خطبه کښي خپل اشعار هم وایي چه په قول نصیحت دی یو کتاب یي کښلی دی چه نوم
ی دی تحفة الواعظ او بل یو کتاب ی د تقوا او زهد وعظونه کښلی او خلق ته
ی امر په معروف او نهي منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا ډیر مشهور دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه اولو یا لوز پیچ کښې هم د خدای امر شکاره وایي او بیچا پروا نکوي
پیطریقت کښې د میان نور محمد صاحب مریدي او تدریس کا د اعلامود فقه پقند یار کښې
طالبان د علوم ی له مجلس فیض موږي او په حلقه د تدریس کی ځای حوزوي دا وعظیه
بدله ماروا خیستله او نقل ئې کړه له تحفه واعظ تحفه چه مسلمانان ی و لولي

بدله وعظیه

کم بخت مکړه پر دنیا د ونګون
کدي زړه عواړي د جنت ګلون

کم بخت موږ یو مبتلا ند پر دنیا
وطن مو بل دی آخر ځو پر شتیا

هم بدښند بل سی د اعلام پعقبا
نو له سره اوړ کې پامان ځانون

کم بخت مکوه حرام چه بد دی
چه کړي حرام شغه باطن کی ود دي

اعمال ئې التوله پعقبا کی رد دی
په لویه ورځ به ئې وي تور مخون

کم بخت مکوه حرص قرار سه
تا درب کوه صبور پکار سه

تو شبند د دین وره پیدی کاروبار سه
چه بې تقو بني پیدا سو دون

کم بخت مخه د حرام پر لوري
خدای به و تا ته په غضب وګوري

کدي ملا زړه عواړي بنایسته بني حوري
بې ځای امر ده بې پروا پلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصرالدین خان اندړ. نصرالدین خان د محمد زمان خان زوی دی چه
پېزماند کښي د پادشاه تیمور شاه حسین له غزني راغي او یقیندار ستاکن سو
پمقتضا د طبع صافي څه مدت د صدر دوران بهادر خان ورسیدلی او پیلک
د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک سو ځکه چه شجاعت او بهادري ئي
په طینت کښي وه نو په دلبر ورځو ی د پادشاه او بهادر خان عالیشان لحظ اعزت
د موندلو او د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصرالدین خان اندړ سبد اشعار وایي
او زموږ د زماني لموزونو نانو څخه ګڼل کېده سی دیوان د اشعار ولري او نصر تخلص کا
الحق چه نصر په رزم او بزم د نصر خاوند دی او د یارانو او موزونانو په منځ
کښي مقبول په دي کتاب دده یوه بدله پیادگار کاښم چه څرانده دده لیاد
خالي نه وي

بدله د نصرالدین خان

د خوار عاشق ژړا مدام وي د اشکار دنیا ‖ کدوی په پټه خوله همیشه ګفتار دنیا
د خوار عاشق مدعا داده که ژړا کي نا ‖ په وربکاره خپله زیبا مخ دلربا کي نا
په خپل وصال کښي خوشحال محبوبا کي نا ‖ بلبه لغوري همه غدا امیدوار دنیا
ددي حسینو پېزه صدای بلکه اوروڼ دی ‖ په ورتلیسي دي خوار یده دیر عزن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور به آرام په درست شپه کا مذی خوبون دی | پر مینانو هره شپه د غم تاتار دنیا
دوی مینو پر زړه رب النبي داغون دی | چه په ارمان د ښایسته زیبا محزون دی
ژړا کا او په نارو یفریا دون دکا | هو چه عاشق سی د هغو کله قرار دنیا
عاشقانو زړه ی مات کا ترغیب دنیا | هو پر شپه بانډی پټری کله چو پیښ دنیا
په د وصال پا مید هر عاشق اوسیږ دنیا | کډی دا نوی عاشق هر ساعت بیمار دنیا
د مینانو وصال عین لوی اختر دنیا | یو خو خوار نظر له خپل بخته مرور دنیا
د بلیتون اوردی چه په سوی در بیځگر دنیا | هیڅ نه خوریږی د بلیتون کاری پار دنیا

ذکر د برگزیده احد ملا نور محمد غلجي مشهور دی په غلجي او په غلجو کښې توخي دی
د ملا یار محمد زوی دی او س په پېخوا ی کښې اوسی علوم شرعیه ویلي دی
و تدریس کا په عمر ډیر یو خ سړی دی اتیا کلن او د قندهار په ښار کښې پنځه کاله
د کاندان عالیشان د حاجي میر خان د ارتینو او کوچنو بچو نو استا دو او معوذ دراتو
ته د سراپرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لري یو کتاب ی کښلی دی
نامه نافع مسلمین او په دی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړي دی دا کتاب
ی کښلی دی په نامه د پادشاه جمجاه شاه حسین او له معتبرو کتابو د نقد او اخلاق
ی انتخاب کړی دی ملا نور محمد اوس په پېخوا ی کښې تدریس کا تلمود شریف

او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقه محمدیه او نور مروج کتب په تدریس لولی

دا نظم د ده دی په نصیحت کښی مخمس

نظم د نصیحت

ترموږ ژوندی پیدیږی سی زما یاره | ته ژړا فریاد کوه په څو کو کاره
استغفار ته توبه کوه د ځان د پاره | ته هم ځان ساته پناه غواړه له ناره
بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

نه و تا ته یو ویی کړم زما ورور | په سهار بیداری کړه آخر د ګوره
ابد ته سی پچپانکښی یا په اوره | چه ستا حال به په قبر رنګی له ګوره
بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه | د وږ د رسید شپه کښ ډیره بیداری کړه
هم په رحیل صورت و ژاړه هم زاری کړه | د احیل ځان لکه حباب تری بیزاری کړه
بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته دروغ الا بلا مکړه دنیا کښ | دا د زیان دی زما جان په عقبا کښ
ستا ډیر سود دی د رښتیا ویم شرا کښ | ګناه به خلاصی ډیره دی په دعا کښ
بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته د لحذای لحکمۀ مدعمر د غاړه | نیک اخلاق کړه ته طلب د بندخوی وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضرع کړه ضیل صورت کړه وچه نا ړه | ته له خپو ی جو ړ سوی تن ویجاړه
بیداری کړه پسهار کښی زما دلداره

ته امید کړه ورحمت ته خما جان | د رحمت دروازه خلاصه ده جانان
هر سهار رحمت نازل سی له اسمان | مغفرت پسهار غواړه له رحمان
بیداری کړه پسهار کښی زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی دا شاعر په مجمع کی د وفضلا سر امدی او پظرافت کی هم یا صل د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی پدی ماشوم کښی او سید ی عبداللطیف له کوچینوالی پعلم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او څنگه چه طبع لطیف ی درلوده نوی ډیر خوا ښه اشعار و ویل پشعر کی طبع ظرافت ته مایل ده خو بیا هم هسی قصی او حکایتو نه نظم کاچه او ریدونکی عبرت حتی کا و پند و نصیحت دی پظرافت کی مفید در موند کا او هر کله مجلس دا تشنا یا نو پظرافت د ده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینی او اشعار ی اروی او س د څلو پښتو کالو دی او سره د دی په عمری پو خ دی خو نو ځوانی سر تکا او مجلسیان ی په صحبت نشاط بیا موی پیچاله کښ اشعار ارتجالاً لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف د غه یو قصه د ده ید ی نخز اند کښ نقل کا چه کتاب له ظرافت هم خالی نوی

نقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوی او داوبش

څوک به وښیي یار او داداوبش او سوی مقصد سوه | خورا ډیره خوږه سوه
یو سوی داوبش اشنا سو | بیځده وی همراسو
یاری به ای کوله یو له بلی یار رانه سوه | خورا خوږه مقصد سوه
اوبش وویل چه سوی | ای زما یاره نیکخوی
بی تا می بنا دی نشته شپه او ورځ می پیابند سوه | خورا خوږه مقصد سوه
تول عمری صحبت کا | د سوی سره الفت کا
شپه بی بیلیتون نکا یو له بلی مرګ سوه | خورا خوږه مقصد سوه
سوی و داوبش یکور کی | ژوندون ی پسرور کی
مقصد بای شروع کړه هر سهار تو به غزمه سوه | خورا خوږه مقصد سوه
سوی تل ملید داوبش و | دوستی کی دیر پیهوښ
خلوی سوه سی تینګه چه به پری پیدبر مید سوه | خورا خوږه مقصد سوه
اوبش هم عزت د سوی کا | ساتی د ابروی کا
دیار د زړه د پاره به مقبوله نه بلمه سوه | خورا خوږه مقصد سوه
یو ورځ سوی بیمستیا کړه | د اوبش د پاری داکړه
خپلوان ی راخبر کړه د سوی تولد ملید سوه | خورا خوږه مقصد سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه راغئ دسوی کور ته — یوغاری ولید پور ته

واتنګ په هسې شان ویچې ندځای یوه ګونږه سوه — خوراخوږه وقد سوه

راوړې ی خواره وه — یوڅه وه لږ واښد وه

واتعولد په ی راوړلدد اوبه یوه ګولد سوه — خوراخوږه وقد سوه

اوبه وړی ولاړی کورته — څتلدی سو پورته

سریا توی ځای ندرلودی تولد شرمنده سوه — خوراخوږه وقد سوه

سوریا تو جمعیت ه کا — باسوی ملامت کا

ول ستاو داوبه څدی په دوستی سره توده سوه — خوراخوږه وقد سوه

په بسوی اشنا داوبه سی — بایدچه لږ پهوښ سی

داوبه دپاره بنایی چه پیدا یوماتد سوه — خوراخوږه وقد سود

هرڅوک چه یاراني کا — چه بیل کا پیلځائی کا

هرچا لدمنا سبد اشنايي او طریقه سوه — خوراخوږه وقد سوه

چه څوک مناسب کار کا — عبرت لدی ګفتار کا

لدچل تغره سمد وهرچا پښه رااوړه دکوه — خوراخوږه وقد سوه

ه ه ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر درستم دوران سپه‌سالار عالی‌تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر
محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او
بابری زی ناصر دی چه پلاری او سیدی په ډیله کښې چه دوازیځا پسر یوځای
دی هغه وخت چه سلطان ملخي توخي استقلال وموند او له غزني تر حلاک
ی حکومت کا نو بابری زی د ابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا
ابدالي خان د عادل خان توخي سره په هغه وخت له بیګلربیګي سره د قندهار چه د
صفوي پادشاه لخوا د جنګوند وکړل اوندی پر پښتو چه پر کلات حکومت وکا
سیدال خان په ډیرلي پلار زوی و لیښخاوت او شجاعت زبده د روزگار سو
او هغه وخت چه حاجي میرخان علیین مکان پر قندهار کښې ګرګین خان بیګلربیګي
ووژه سیدال خان ناصر د پښتو د لښکر و سپه‌سالار واو دی نو تعلیم وه علومه
مروجه لکه فقه تفسیر وفصاحت صرف ونحو او فارسي کتب چه د میرویس خان پزونه
کښې د صفوي لښکر د قندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سیدال خان ناصر
د حاجي میرخان لخوا د پښتو سپه‌سالار واو ټولواری د صفوي لښکر چه تر هغه
تیر ووژل پيدی لوجنګو سیدال خان غالب او فاتح واو په دلاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا په حاجي میرخان علیین مکان وفات سو نو سیدالخان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ی یرغل وکا د صفویانو پر جنګو پرلتو لو
سیدالنو غالب او فاتح سو خوری اصفهان فتح کا او د سمنان ی مقهور دی
نقل کا په سیدال خان ناصر په سخه وقت په په جنګوی ګرفتاری بند وه
او دحیص وبیص ی فراغ و اشعاری ویل او د عشق سند نهای کښلی او س
په په مهما تو د امور په اصفهان کښ بحث دی د شعر ویلو فرصت ی نشته
او ورځی ی تیریږی په هسی جنګو په رستم هم ځنی ډار کا د سیدال خان
له اشعارو تحفه د غه بدله بیخ زاند کښ کاږم په د اکتاب د ده له ذکر خالی
نوی او د دی خان عالیشان بذکرمزین وی

بدله د سیدال خان عالی مکان

یار ماله هسی ګرانسو + راتیر تر لکه له جهانسو
نورنده ویمه پیتر ګو + بهان قبول راته جانان سو

وی زلفی دا وږدی کړی پیرځ د راضیری کړی
سری اشرفي د په تندی باندی سری کړی + ګرزی په باغ کښی ګلو نو ګښی نخری کړی

په ادر دو سو مم یاره راته اور تانه بوستانسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چه اشنا یې مکا   شپېد د رنځ به کړیا نی ۵

نقشی د ستمګاره خوشحال زړون بزنجی کا + لنډی لرې دور څیو د بانو عشق کار ۴

پر هار می ګوره طلقه د دلبر د تیر نښان سو

مین پر لو یو غرو یمځ   سر خوار په نیمو شپو یمځ

وزی ارو طن وطن پردیس د پرجیولوځي + فریاد و ناری د کا پیا ورین په غلیلو یمځ

وصال ی نصیب نسو ګوره زړه ډک په ارمان سو

ناری و هم عالم   د شپې تر صبحه ۳

ناتوان د بلیتون یم یو ګرد نلرم دم + بیتا مې نفس نیږی را ځه زما د زړه همد

نظر پر ما غریب کړه چه تا خون می تا پیځا نسو

شبنم پر ګلو ښکاري   زما اښکی د ا رتیږاری

خوناب ځی ستا لغمه زما په مخکی لاری لاری + تمام شپه لم ټیره پېږ د اپیناری نارک

ښکاره سوه چه مجنون یم لیونتوب می د وس هیا نسو

بوستان ښکلی ز یباد ی   رنګین په او ښکو زما د ی

د زړه پر داغ ګلګوت دی چه بلبل پتماشا دی + چمبینه تی زړه وشادوی ته دوایی څیټلا د

نیلی د بلیتون یم زه سید اول امحد بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه اند په بیان د هغو چه شعرونی ویلی دی

ذکر د عصمت پیاوه نازو توخی هسی نقل کا چه نازو د سلطان ملخی توخی لور وه

چه تولد ئی په سنه ۱۰۶۱ هجری شهد گهای ته نزدی و چه تازی نومیږی سلطان ملخی

په هغه وقت د غزنی تر حلقه ک داقوامو مشر و او په استقلال ئی حکومت کا معارض

او ساری ئی ورلود او نازو په کوچنی والی له میرمنو د پښتو او سپین بږیرو علماو تحصیل لوست

د کا او میره مخی ارتینزه وه چه نا هیندی میرانی او شجاعت او سخاوت تذکیران و

روایت دی له لقدر راویانو چه سلطان ملخی و سور غره ته نزدی په جنگ کښی وم

او حاجی عادل په د نازو ورور و دپلار په انتقام جنگ ته ورلاړ کلا او کوری نازو

تر میر پینو او په هغه وقت نازو توره پیدا کړه او د جنگ لیوتو انا مو سره ئی

کور او کلا له تاراک د د دښمنانو و ساتل ما ته ضیل پلار حکایت کا چه نازو انا

په میلمنیا او غریبانو مسافرانو په بالغه مهر و فدروه او هر وقت په پیدائی بد د

مسافرانو قافلی راغلی د نازو پر کلای اول په سوه سوه میلمانه بدی روزل

او د وی تری د وی ور کو له پچاچه مد کالی ندرلود لباس ئی ور کاوه

او د سخاوت نوم ئی له خیبر تر گو ساند خپور سو نازو پچبا له د بنا لم خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوتک وه چه د کرم خان زوی واو د هوتکو بنالم خیل چه سن وریځ پادشاهی د قندهار او
اصفهان د دوی ده لدی شجره طیبه څخه دی او نازو څلور زامن درلود چه مشری
حاجی میرخان او نور عبدالعزیز خان او یحیی خان او عبدالقادر خان دی
سبی روایت کا محمد کاتب الحروف لنځکی پلاره چه نازو انا عابده صالحه ښځه وه او خپلو
زامنو ته یې تل عمر په اودا سید شیدی ورکړی او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سو خوب ی ولید چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی بنده تربیت
کړه چه لوی سی لوی کارون به وکا او بیزیارت د بیت الله شریف مشرف کا او لسل
به ی پیدا سی پادشاهان چه دین به رواج ن کا نو حاجی میرخان په وزیر بیدی موری
پیدایانت او عبادت سره لوی کا او ددین فرایض ی لتول په ادسم کال ور ورښوول
او هرکله به ی ده ته نصیحت کا چه زده ید د شیخ بیټنی ټیکه قدس الله سره لقول ستا پیچ
بنی دی لوی کارون نو چه لوی شی د خدای عبادت او د خلقو خدمت کړه دا
خدای پیدا کړی ای د دی دپاره چه لوی کارون ترسره کړی او خلق الله په خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه
زما مور ماته د هو یو کارو د کولو وصیت وکا زه باید هسی کارون وکړم چه په
سنه ۱۱۱۹ هجری ی قوم د ظالمانو له ظلمه ... ره نوی مسجد د شکر وکړه اوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د اسعد کارو چه ماته مور سپارلی وا او وصیت ئی کړی و د اخوستا د عبادو اوبنده ګانو خدمت وچه ما ترسره کا زما پلار هسې و ویل چه نارزو اما علاوه پر سخاوت او شجاعت او عبادت بسې ارتیند وو چه د خدای تعالی څخه بینا ئجات ئی ډیر اشعار ویل او یو دیوان ئی درلود چه د دوه زره بیتو نه یکیښی ده او بیلتړی ئی سندلفات ادا کړی او داسې ئی ویلي وچه ناروغه ئی هم فسی ویلاک او د دغه رباعی چه د نارزو اماده ماند خپل پلار ارو یه لی وه الحق چه ښه رباعی ده

رباعی

سحر ګړه وه د نرګس لیمه لانده	څاڅکی څاڅکی ئی لسترګو څڅیده
ما و یل څه دی کښلی ګلعذارې	ده و یل ژړ و ندې دی یوه لخوله خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

بکر د در شهوار عصمت حلیمه حافظه · حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان خټک لورده چه د عبدالله درخان خټک سره ئی واده کړی ده زما پلار هسې روایت کا چه زه بنو ته د لاره هم په هغه وخت داپښتنه ژوندی وه او د خپل پلار په ژوندی ئی د علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده شوه او هم ئی پلار هم عبدالقادر خان په لاس ئی بیعت د کا چه هغه هم د شیخ دوران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه د روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده د عصمت ناسته ده پیره ئې مذي کړې او د خالق عبادت کا او د خپل ورور عبد القادر خان ملګور کښې لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم ئې هم پیاد دی زما پلار وویل چه حلیمه بی بی په پښتو ښه اشعار هم وایي او په خپل عصر سرامد اقران ده او موزونان د پښتو ئې اشعار خوښوي د تصوف او طریقت کتب ئې ټول لوستلي دي او هسې وایي چه مشکلات د مثنوي شریف او مکتوبات د حضرت امام رباني قدس سره حل کوي د حلیمې په اشعارو کښې مجازي عشق نه ښکاري بلکه ټول شعرونه ئې د حقیقت پر لار دي او د محبوب حقیقي صفت کا دغه یوه بدله ئې زما پلار ما ته وویل په خزانه کښې د اخلوم رحمة الله علیهما

غزل

د آشنای په فکر خوښ ئې هسې شان شوم
چه حبیب م په ممتاز که فوز جهان شوم

چې کړمه تا پیژنده سرفرازه
ثنا خوانده پیڅو رنګه در جهان شوم

په مجازي د ایاز د لارې لز پرې ننه
سر بلند د تر محمود غزنوي سلطان شوم

و هر ځای ته په ګرم وارې دي دي
د جمال په ننداروي شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لزره ندرا بحر شو | په خلیل د پرعدو باندی یکسان شوم

حلیمی دغماز مکر زیات لحد شو

چه دی بیل بیا ره نکا یه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته داعصمت پناه او عارفه د الله د شیخ الله داد لور وه په قوم مموزی چه پداشتغر لبنی کورنی او پلار ئیکد دهمن زیو مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ امام الدین خلیل غوریا خیل په خپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه شیخ الله داد لوی ولی وا و لوری نیکبخته په تحقیقت هم نیکبخته عارفه نجخه وه علوم دینی ی ولوستل او په ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کا په سنه ۹۵۱ هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدم قدس الله سره راغله په دخراجه محمد زاهد خلیل منی نزی زوی وا و عارفه د خدای و په سنه ۹۵۶ له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدنی بنی پیدا سو او دا شیخ بمعرفت د خدای شهرت وکا چه په هند او پښتونخوا مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا له اولاد د دی او دی کتاب د اولیای افغان هسی کاږی چه بی بی نیکبخته په د خدای عارفه او رابعه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانې د ه یو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او په دی کتاب ی ښی نصیحتونه لیکلي شوي دي، په فقرا او عباد الله ته مفید دی دا کتاب په سنه ۹۶۹ هجري تمام شوی دی او زما پلاري نسخه لیدلې وه په ښو کښلې هغه وقت چه دی تللی و لیکن د هغه ځای دغه شعرونه له هغه کتاب زما د پلار پیاد وه چه ما د لته ځني نقل کړل چه کتاب می پیدا کړ د عارفه دوران رنګین وی

مثنوی په نصیحت کښی

پیژنه بنا دښتی ای مومنه	ظاهر په باطن سپینه
ظاهر زهد په اخلاص کړه	پیژنه تینګ شه له یقین
شکر صبر په هر حال کړه	خودنمای مه شه خودبینه
بیشه ورونه بد پیژنه ای	که خبر شې له سجین
سجین ځای د خودنمای	د بی نماز او د بی دین
له هغو ځا امان راکی	یا اله العالمین

بل نصیحت و لیها ایضاً

د خدای حق ته غاړه کښینږده	لوری لوری دنیا پریږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتد له هر چا ده   پا خلاص کی ئې ځنی لیږده
نه قوت لري پیچا نکي   سر د یار پیر ضا کښیږده
ځان له به خوید ترغوره   زړه په ذکر د یار بلیږده
کل دنیا بد دښمند شي   او هم لیری ئې ځنی ویږده
بتول غواړي حسابونَ   کردا ومنی کردمیږده
دنیا ترک هه کړیوه ي   دلقا پر لوری یبعیږده

ولها ایضاً رحمها الله

په طلب ئې ودر بیږه   په خدمت ئې هوسیږه
لجمله بد ونفرت کړه   و نیکی ته ولاړیږه
په نیکی کښي ئې اخلاص کړه   بدی مکړه و پوهیږه
پر گناه له واړه ستر گه   دباران په دود وریږه
په یارب العالمینَ   لگناه را نتیریږه
خدای بر رحم پتیا وکا   بیزار یو ته ژړیږه
بی پروا و خدا ئیتید مشد   له غضب د ویریږه
بر غد فعل په ئې حق دی   په طلب ئې و نبوریږه

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د یر منی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لور وه چه له کوچنوالی ی
په حرم کی د عصمت او عفت لوست وکا پیلد سخه چه قرآن کریم ی
ولوست د احکام اسلامی او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسی
مشهور کتب ی ضبط کرل استاد د علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر
عمری مخدراتو ته د حرم درس لوستی دی هسی روایت کا چه بی بی زینب
ډیره هوښیاره او پیمهاتو د امورو عالمه ښځه ده او د پادشاه جهان
شاه حسین پامورو کی تدبیر کا او هر کله پر ای صایب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمان ی پیجز و عقل کا او افضایح ی اوری د ادر مشهور د صدق عصمت
سند بند شمرون هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د دواوین د
شعرا هر کله لولی او د مضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر ی عبادت
د خدای او تلاوت د قرآن شریف تیر وی او مخدراتو د حرم د پادشاه
ته درس او کښل او لوستل ورښیی نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان
د مرگ حال قندهار ته راورسید نو د پادشاه خاندان عالیشان لوړ له غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

و مجزرالتو د حرم ساندی او غلبلی کا بی بی زینب په واقعه د ورور د وفات واوریدله دیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی تسکین وکا د تللی زړه او هسې ویرندی په ویر دخپل ورور مرحوم دوی ملد په زړه ی د للهٔ نقل کوم خدای تعالی دمتول لا نران عالیشان د پادشاه ظل الله ژوندی دلری او خوښ

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

بی نغ سو په ورور تیر له دنیا سونا — قندهار وار په پښو را سونا
زړه می په ویر کی مبتلا سونا — په شاه محمود لما جلا سونا

دا رون په جهان راند تورتم د دنیا + زړه د بلیتون پیغ کرم دینا
هوتک غمجن پدی ماتم دینا + دیا پهی تاج هوبرهم دینا

په شاه محمود تیر له دنیا سونا — قندهار وار په پښو را سونا

خوان ومړه دتوری جنگ ونا + ولار دکامه پنامه ونګ ونا
دښمن له ده پو پو زنګ ونا + په میدان شیر و یا پلنګ ونا

افسوس په مرګ دده پېغوا سونا — قندهار وار په پښو را سونا

محمود

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودٔ ندیوازی خور ژړی + پر مرگ د بتول کلی کور ژړی

خپلوان لا څه پاچا دورور ژړی + لښکر سپاه د پلی سپور ژاړی

پښتون د بتول پواویلا سونا   قندهار واړه پړپا سونا

اصفهان پا قدتاج نسکور عالمٔ + پر شاه محمود سونن پگور عالمٔ

د پښتون لمر سو تیاره تور عالمٔ + راغۍ د ښمن بلا پېغور عالمٔ

چه پاچا ولاړ پښتون گدا سونا   قندهار واړه پړپا سونا

لښکر سو چپور پښتون ملا ړی اریان + پیخاوړو ځای کا شاه محمود عالیشان

پا تدسو تخت وتاج د بتول اصفهان + زړه ی راسو پر سو کاخوښی دښمان

وایی پښتون اوس بی پاچا سونا   قندهار واړه پړپا سونا

اسمان بیاد څه ستم کا څرگند + وشلاوه تا چه د پښتون وپیوند

دښمن د بیا زموږ پویر کا خورسند + پیر شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

پر کورمو ویر شور و غوغا سونا   قندهار واړه پړپا سونا

هوتکو ژاړی شاه محمود څه سونا + پښتو نستاسی لوی سپاه څه سونا

د اصفهان تر فراه څه سونا + پاچا چه وحشمت تباه څه سونا

د پښتو پرتم فنا سونا   قندهار واړه پړپا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود خواړان دي ولي ولاړي لما + لښکر شو تاج تر تخته سوی جلا
اصفهان ولي پاتې سوناً لتا + سرداړ پورته کړه په څه ګري اعدا

دېښمن ولاړه بیا شاه ځوا سونا   قندهار واړه پرېړا سونا

او ډېر نارې د غم په کړې فریاد + پښتون په مرګ د شاه محمود سو برباد
ز ړې ن په تل تاو تاوې سوناً بناد + د سالندو بېغ دي په داراو ړې نې باد

ماتم زده پیر و برنا سونا   قندهار واړه پرېړا سونا

ورور مقرد دتا مولا کې جنت + در دکي تاته پسله مرګه راحت
روح د ده سنا دپلوي ورځ دقیامت + نځ دده روان دخدای په مهر و رحمت

دخالق رحم تل پرېړا سونا   قندهار واړه پرېړا سونا

ذکر د شاعره برګزیده زرغونه زرغونه دملا دین محمد کاکړ لور ده یه پنجوا ی
کښې اوسېده د او پلار ې وکا تحصیل دعلوم او د فصاحت احکام ې زده کړل
او دعضې و اشعا ري و لوستل زرغونه پنجاله د سعدالله خان نو رزی وه په نوریا لی
زامن ی هدلود او لېتوال دعلم و هنر خاوندان و ماتدهي نقل وکا زما پلار په زرغونی
دیشیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب د بوستان لموړل په پښتو شو نظم که او نوم
ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو بوستان د پښتو چه د کتاب یی په سنه ۹۰۳ هجری قدسی پایته ورساوه او تول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه یی په پښتو کړل علاوه پر دی زرغونی نه اشعار او غزلون هم وویل او پر زمره د فصحای شهرت و کاهی چه موزونانو د روزگار به یی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کاوه گلونه د پند او نصیحت به یی لټول هسی و ایی چه زرغونه کما اداره نصیحت او د د خطای خوراښه وه کاتبانو به یی له حسن خطه اقسام د خط زده کول زما پلار هسی وویل چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی په خط بوستان د پښتو ولید چه ډیر اشعاری په ډیر ښه خط هسی کښلی و چه مطلب یی په خط ته عاجزی کاوه او د غه حکایت له سفینه کتاب زما پلار رحمة الله علیه پیا د و چه زه یی په خزانه کښی کاږم

حکایت له بوستان د پښتو

اوریدلی می قصه ده
چه لشانه هم خوښه ده

د اختر پورځ سحار
بایزید چه و رویداب

له حمام راوتلی
یکوشه کښی تیریدلی

ایری څاوری پیالبام
را چه کړلی ناپام

هغ او سری سو گنگه
پا ئیرو څخا ورو نخر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایزید پشکر کښنو سو | د مغول تخ پر پاکید و سو
پېدزه ویریم دبل اور | پېدپاور کی سېم نسکور
لا ایرو بد څد بد ورم | یا بدلن شکوه کوم
هو پو بانو ځان ایری کړ | لا لوینی ځان پر یکړ
ثوک پېد ځانتد گهری تل | خدا یتد نسی کرای کتل
دیې تل یکغتا رنده | لو ځیره پکار نده

تواضع بد سر لوړ کا
تکبر بد تل ځوړ کا

ذکر دعفت سپراه رالبعد حال د دی شاعره ماته ندی معلوم سوی خولې څد پېد منبکاره ده منجد سی ده پېدا شاعره دقندهار ده او پېد دران د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا سی وایی پېدا شعاری دیرو دیوان ی درلود دعندیو ه پېله رباعی ماته صدیق اورفیق محمد طاهر هجریانی وویلد پېدزه ی دلته پنځر اند را نقل کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

آدم ی محلی و تدر استون ؟	پا ور دغم ی سوی ایرون کا
دوزخ ی روغ کا پرمخ د مخکی	لوم ی د بغد د لند بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف

حقیر فقیر محمد بنوا ـ مولف ددی کتاب

زه چی محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان یعقوم هوتک په زموږ د کهول اصل ... مرغوده چه زما نیکه قادر خان له هغو ځای راغی سیوری ته راسته وسیدی بیا له نوه مدت په تاتنا د نصیب او قسمت راغی د قندهار ښار اکتو لیکان د کورکران استوګنه لوله او پیشه ی زراعت وه زما د پلار نیکه عمر د وپیښ د ۶۷ کالو په سنه ۱۰۵۸ هجری وفات سوا او په سنه هم چه کورکران نومیږی ښخ سو زما پلار چه داود خان نومیږی پیدا په ۱۰۲۹ سنه هجری په غند لوړان زیږیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او پخپل عصر په موزونانو

او فصحا وعلماو د نامه ښاوندو او د مرغزی قندهار تللی او د کسی ځرون اوبه ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

او ډیرې او بېسوره او لوږه ځایونه ئې لیدلي و بعد وفات د جنت مکان علیین مکان حاجي میرخان یقیناً یار کښې دګرګین خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په هغو جګړو کې ملګری وو ورسره ځکه نو له قدیمه زما معرفت لدې خاندان ډیر دی او اخلاص ئې لرم پرزړه پلار ئې په ۱۱۲۲ سنه هجري په د صفوي پاچا لښکري پرقندهار راغلي نو د جنت مکان حاجي میرخان لخوا زما پلار ورلاړ او لږ فراه او سیستان او ګلمند ته او لوړو ځایونو پسې تللی د حاجي میرخان مدد ته راوغوښتل اوله پښتنو سره ئې مرګ وکړ ... او ډیر پیښانه د لوړو او بارګزو او اسحق زوی لګري کړل د خان او پرخسرو خان ئې یرغل وکا او په هغو جنګو زما پلار د حاجي میرخان جنت مکان لخوا سپه سالار و پس له وفات د حاجي میرخان مرحوم مغفور زما پلار ره په سنه ۱۱۳۶ هجري وفات سو او پکو کرات د خپل پلار سره شیخ سو د عند مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله به ئې شعرونه هم ویل چه دلته تیمناً دده دوی رباعي راوړم او دا رباعي په صنعت د تجنیس بې نظیر دی او په فصاحت هم مثل لري

رباعي

چه د ځا پرزړه کې اور دمینې بل سي
چه اور بل ئې لمبې لګي ځای ځای بل سي
ور دمینې کله هري د زړه لا مینې
دا اور بل بیند ګه ئې دزړه تیل سي

رباعي

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي ولد ایضاً رحمه الله تعالی

کډې وینې تل څاڅي له زړه وتښتي   څوک به دینې تاله ځوانو یار وړه وتښتي
د ډېره له زړه کړه وینې وینې څاڅي   په کړو د غم لویدلی شاله کړه وتښتي

ادس به دې لږ حال د پلار او نیکه د کیښ نو تفصیل حال هم کاږم او د خپل اصلي
لیدونکي په خبر وم زما راتګ دې نا بودي د دنیا ته په تحقیق تر لډمې واقع سوی و په
١١ د رجب المرجب سنه ١٠٨٤ هجري یکو کران کښې او سن تو د تمیز و رسیدم نو ې
پلار درسي را اند شروع کا او تر اتمام کال محمد د عمري وله ټول احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معاني او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه به تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم د فقه) ربا رته او ترا و سمد به نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام پناه دیم او هر کله په احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان
سر بلند یم عمر مې تېر سي ی په ملو ستلو او کښلو د کتبو له مختو د جهان بلد بهر ملر
او وزیره مې هم څو ښې نکا بیلېږي اشغالو چه په ... بېدي اوقاتو د عمر چه مې تېر کړ
هیڅ کتابونه مې و کښل چه یو له د غو ځنې د غه څزانه ده او نور دادې یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي دي په بيان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت بالدي او يو
کتاب مي هم له علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړل
او کتاب مي کښلي دي په بيان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب نوم دي په
سنه ۱۱۳۹ هجري چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مد ظله څخه تر پېښي کا
سل طلا وي يې ما ته صله ځا او هر کله د اسي مراحم د پادشاه د دي فقير غريب په حق
د ېر دي او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دې فقير د مرحمت نظر کا خاص بيا
ها د ر خان عالي مکان چه من ورځ ينقد هر د غربا و پر سر ظل د رحمت دي خالق
دي عمر د ېر کا ما له يو ديوان د اشعارو هم شته چه په دي وقت کي مرتب او مدون
سوي دي او غزلونه او قصايد او رباعي لري کله چه طبع قاصر ميل د شعر او د بنا
کا شعر ون کا بس هم او موزونات د روزگاري خو بنوي څکه چه د ځان ستاينه
سبه نده او پوهان لدي کار عار کا نو پنځرا نه کي مي خپل احوال و کښلي چه
دي کتاب و لولي ما ته دعا و کا او هر وقت مي په دعا ياد کا خپله يوه غزل
هم د لته د نمونې په طور کاږم چه پر صفحه د روزگار يادگار روي نور
اشعار مي په ديوان کښي ليکلي دي شايقان د علم او شعري له ديوان لولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقي پاڅه د سره ملو ډک یو جام را
ستا الغم نا آرام یم آرام را

بیا به بیو د بهار رندان ری شکم مه
پیرلی سو د خوبنی بنه پیغام را

دنیا پا تر ده بنادی مو یوگړی ده
یوگړی می خوبنی کړمی کړی انعام را

د بلبلیون پتا ریکو کی می نه پرېشین سو
رنالحمر د جام ومیو ښطلام را

نا کامیو د دنیا می کام را تریخ کا
چه می خوبنه کا کام تر خدوما نا کام را

نه نشاط سته نه مستی سته نه رندی سته
چه سم نه بغداو بدعلی الدوام را

پاو بوی سو پرزړی گی لږ شو انډ کړه
محمد تداوره ډک یو بل جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه ولقارئه ولمن نظر فیه حق علینا والصلوة والسلام علی رسوله محمد وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو پورځ د جمعی ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجری پقلم بندهٔ حقیر او موصوف محمد هوتک بن فارغ البال سو الحمد لله حمداً کثیراً

بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دوصد و شست و پنج هجری نقل شده بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدستخط حقیر فقیر پُر تقصیر

نور محمد نوروتی برادر عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار

عبدل خان قلمی گردید   هر که خواند دعا طمع دارم

زانکه من بنده گنه گارم   این کتاب را احقر الناس محمد عباس

قوم بابی در شهر کوئته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان

حاجی عبدالاکبر قوم هوتکی قلمی کرده ۱۳۰۳ سنه هجری باتنجال تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library